ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

SLOVO

4

14. február 2016

Dobrá novina – posol nádeje

MILOSRDNÍ AKO OTEC

NA TÉMU
Začiatky slovanskej písomnej kultúry

ROZHOVOR
s Andrejom Škovierom o Grécku

RODINA
katechéza: Ľudská sexualita

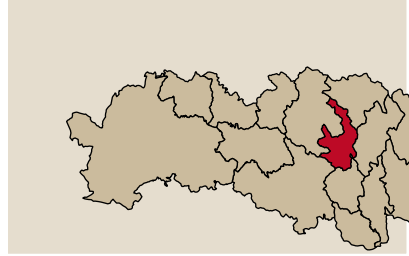

Giraltovský protopresbyterát

Štefan Pacák
foto: M. Žarnayová

Giraltovský protopresbyterát patrí medzi najmladšie a najmenšie na území Prešovskej archieparchie. Pre dobro veriacich ho zriadil prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak 1. apríla 2012 vyčlenením zo Svidníckeho protopresbyterátu. Za jeho prvého protopresbytera vymenoval otca Štefana Pacáka, farára v Giraltovciach. Protopresbyterát, zverený pod ochranu Matky ustavičnej pomoci, sa nachádza uprostred Prešovskej archieparchie. Tvorí ho šesť farností: Giraltovce, Fijaš, Štefurov, Šarišský Štiavnik, Mlynárovce a Cernina, desať filiálok a sedemnásť pridružených obcí.

História a zaujímavosti

Prvé písomné zmienky o gréckokatolíkoch v tejto oblasti sú viazané na obec Kobylnice, ktorá bola do roku 1949 sídlom farnosti. V súčasnosti je sídlo farnosti v Giraltovciach a k nej patria filiálne obce Kobylnice, Lascov a Marhaň. 1. júla 2013 bolo pre farnosť ustanovené miesto kaplána. V obci Kobylnice, ktorá má podľa sčítania 95 obyvateľov, sú dva chrámy zasvätené svätému archanjelovi Michalovi, starší z roku 1787 a nový z roku 2005.

Farnosť Fijaš tvoria tri obce: Fijaš, Matovce a Soboš. Sídlo farnosti bolo v Soboši. V roku 2000 bolo sídlo farnosti prenesené do Fijaša, kde bola zároveň postavená nová farská budova.

Farnosť Štefurov má dve filiálky: Valkovce a Šapinec. Zaujímavosťou je murovaný Chrám sv. Lukáša vo Valkovciach postavený v roku 1750, z obdobia, keď sa na našom území ešte stavali drevené chrámy. V rokoch 1849 – 1866 vo farnosti Štefurov pôsobil kňaz Anton Kubek – otec Emila Kubeka (1857 – 1940), kňaza, spisovateľa, jazykovedca a rodoľuba, ktorý v roku 1904 odišiel pôsobiť do USA.

Farnosť Šarišský Štiavnik je známa kúpeľmi a liečivými prameňmi. Má filiálnu obec Beňadikovce. Vo farnosti boli pôvodne dva drevené chrámy, ktoré sa však nezachovali. Murovaný chrám v obci bol dokončený v roku 1928. Vybudovaný bol v štýle ukrajinského baroka na pôdoryse gréckeho kríža. Svojou zaujímavou architektúrou má cenné miesto medzi sakrálnymi objektmi na Slovensku.

Vznik farnosti Mlynárovce sa datuje od vydania listiny Jágerskej kapituly vykonanej v písomnej forme 12. apríla 1414. Farský chrám bol posvätený 20. septembra 1877 s patrocíniom Narodenia Presvätej Bohorodičky. K farnosti patrí filiálka Rovné, v ktorej je murovaný Chrám sv. veľkomučeníka Demetra z roku 1935. V obci donedávna stál drevený Chrám sv. Demetra, z ktorého pochádzajú ikony deésis uchovávané v bardejovskom múzeu. Sú veľmi vzácne a prezentované boli aj na výstave v Tokiu. Ďalšou vzácnosťou je otec Antonius Molcsányi, ktorý vo farnosti pôsobil plných 54 rokov.

Vo farnosti Cernina je jediný zachovaný drevený chrám v Giraltovskom protopresbyteráte. Nachádza sa vo filiálnej obci Kurimka. Bol postavený v roku 1923 a dokončený v roku 1930. V roku 1975 bol omietnutý. Tým zmenil aj svoj ráz a bol vyradený zo zoznamu NKP. V súčasnosti sa hľadá spôsob jeho návratu do pôvodnej podoby.

Štatistika

Gréckokatolíkov: 2 947
Farností: 6
Filiálok: 10
Chrámov: 16
Kaplniek: 10
Najstarší chrám: Chrám sv. Lukáša (NKP, 1750), Valkovce
Najnovší chrám: Chrám sv. archanjela Michala (2005), Kobylnice
Prvý doložený kňaz: Vasiľ Popovič zo Štefurova (1672)

Zdroj: Schematizmus 2014

Z OBSAHU

5 Oživujúce Svetlo
slovo Svätého Otca

6 Dobrá novina – posol nádeje

12 Začiatky slovanskej písomnej kultúry

15 Vyjednávanie
katechéza k Roku milosrdenstva

16 Fascinovaný krajinou, ľuďmi i chrámami
rozhovor s Andrejom Škovierom

18 *Neprestaňce še mac radzi*
svedectvo

20 Ľudská sexualita
katechéza venovaná rodine

22 Strata ilúzie
katechéza pre mladých (3)

23 Buď potrestaný, satan!
biblická katechéza

24 Zvestovanie Bohorodičke
zamyslenie nad ikonou (6)

28 Slovo deťom

SLOVO

oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk
Ročník 48. Periodicita vydávania: dvojtýždenník.
Adresa redakcie: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov,
tel.: 051 / 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959
SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, ŠS: 2016, VS: vaše PSČ.
Vydavatelia: Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie:
Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
ThLic. Juraj Gradoš (sefredaktor@grkatpo.sk)
Zástupca šéfredaktora:
Mgr. Michal Pavlišinovič (slovo3@grkatpo.sk)
Redaktori:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk)
PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk)
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (adriana.matolakova@gmail.com)
Cenzori: PaedDr. František Dancák,
ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
Redakčná rada: PaedDr. František Dancák, Mgr. Marián Sabol, Mgr. Daniel Dzurovčin, Juraj Gradoš, ThLic., ThDr. Michal Hospodár, PhD., Mgr. Ján Hreško , Mgr. Petra Jakubová, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., Dominik Petrík.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme. Účelom právnej poradne nie je poskytovanie právnych služieb v zmysle zákona o advokácii, ale iba poskytnutie informácií k problematike obsiahnutej v konkrétnych otázkach. Obsah poskytnutých informácií je pritom plne závislý od obsahu položených otázok.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 06/2016: 17.02.2016
Titulná strana: Chrám sv. Pantelejmona v Ochride (A. Škoviera)

PÔST a radosť?

Keď vyrážame na cestu, musíme si uvedomiť, kam kráčame. Tak isto keď sa vydávame na pôstnu cestu, treba si uvedomiť, čo je naším cieľom. A ako všetci dobre vieme, naším cieľom je Pascha. Každý z nás už počul mnohoraké exegézy na tieto sviatky, ale treba si uvedomiť, že neuveriteľná Božia láska zjavená na kríži je pre nás tajomstvom, ktoré môžeme kontemplovať celý život, samozrejme, ak si ju nezaškatuľkujeme v našich predstavách.

Pôst a radosť? Čo má toto spoločné? Veď cez pôst sú zakázané všetky zábavy a veselice. Ako sa máme radovať? Ale nehovorím o radosti, ktorá je dnes tu a zajtra už nie. Hovorím o radosti, ktorá vyplýva zo samotnej podstaty kresťanstva, hovorím o radosti, že sme vykúpené, slobodné Božie deti. A práve v období pôstu si to môžeme o to viac uvedomovať. Ako? Pôst je čas, keď by sme sa mali zastaviť. Pôst je čas, keď máme šancu obnoviť svoj vzťah s Ježišom, ak sme ho počas roka zanedbali. V našej východnej tradícii je pôst zameraný na uvedomenie si svojej hriešnosti. Máme mnoho krásnych modlitieb, ktoré nám pripomínajú našu hriešnosť, ako napríklad Veľký kajúci kánon Andreja Krétskeho. Lenže pripomínanie nie je na to, aby sme boli zrazení k zemi. Práve naopak. Slúži na to, aby sme boli zdvihnutí zo špiny. „Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí.“ (Mt 9, 12) Presne toto si máme uvedomiť cez pôst. Aby sme mohli spásu pustiť aj do našich sŕdc. Lebo keď si myslíme, že spásu nepotrebujeme, zostávame stále slepí. A skrze našu slabosť a Božiu veľkosť sa môžeme radovať práve preto, že zbadáme naše hriechy.

Ako sa mám radovať, keď si mám všeličo odriekať? Nedávno som počul veľmi krásny príklad, ktorý vie túto situáciu demonštrovať. Príklad možno osloví viac chlapcov a mužov, ale verím, že aj nežnejšiemu pohlaviu bude blízky. Predstav si, že si unavený po celom dni z nejakej práce, už by si najradšej išiel spať, a otec ti ešte povie, že máš odniesť šesťdesiatkilové vrece zemiakov k susedom, ktorí bývajú hore na kopci. No myslím si, že by si nebol z toho práve dvakrát nadšený (a to nemáš istotu, že susedia budú doma a ty to vrece zemiakov nebudeš musieť vláčiť aj naspäť). Myslím si, že v tomto okamihu by už málokto nereptal. Teraz si predstav inú situáciu. Si na výlete so svojou priateľkou alebo len kamarátkou, ktorá sa ti páči. Si po celom dni unavený. A čo sa nestane? Tvoja kamarátka si vyvrtne nohu. Ty v okamihu s radosťou vezmeš toto „šesťdesiatkilové vrece zemiakov“ (ospravedlňujem sa za takéto vyjadrenie) a ešte sa jej aj ponúkneš, či ju môžeš odniesť na ten kopec, aby videla výhľad, a budeš dúfať, že ponuku prijme. A keď sa vrátiš domov, budeš ešte dlho v dobrom spomínať na tento zážitok. Rovnaké okolnosti, rovnaká váha, rovnaká únava, a predsa iný prístup. V čom je rozdiel? Rozdiel je v láske. Toto prirovnanie som počul v rozprávaní o prikázaniach, ale dá sa veľmi dobre aplikovať aj na pôst. Je rozdiel, či sa musíš postiť, alebo sa chceš postiť z lásky k Bohu, alebo k blížnemu. Pritom pôst je stále ten istý, zmení sa iba náš postoj reptania na postoj lásky. V takomto pôste sa budeš radovať.

Ku konkrétnemu prežívaniu pôstu dám len malú radu. Základom je mať viac lásky k druhým. Ostatné je už nadstavba. Prajem vám všetkým, aby ste tento rok zakúsili to spojenie pôstu s radosťou. Pozývam vás tiež do „strelných“ pôstov každý deň. Môžete veľa drobností i ťažkostí, ktoré vás v tomto dni postretnú, za niekoho obetovať.

Bc. Michal Janočko
člen rady KBS pre mládež a univerzity
za Bratislavskú eparchiu

■ **Na slávnostnom odhalení sochy *Jesus de Greatest* (Najvyšší Ježiš)** sa v nigérijskom mestečku Abajah v štáte Imo na prevažne kresťanskom juhovýchode krajiny 1. januára zúčastnili stovky veriacich spolu so svojím biskupom Augustínom Tochukwu Okwuomom. Štyridsaťtonová socha z bieleho mramoru je vysoká viac než osem a pol metra, zobrazuje Krista s roztvorenými rukami a je najväčšou sochou tohto druhu na africkom kontinente. (RV)

■ **Melchitský katolícky patriarcha Gregor III. Laham vyzval veriacich k modlitbe za ľudí v obliehanom sýrskom meste Madaya.** Vo svojom vyhlásení z 11. januára vraví: „O to väčšiu hodnotu nadobúda Rok milosrdenstva vyhlásený pápežom Františkom. Nemožno nechať vyhasiť oheň nádeje, ale je nutné modliť sa a angažovať za pokoj a zmierenie.“ V meste Madaya od začiatku decembra zomrelo od hladu minimálne 23 osôb. Mesto okupujú zvnútra nielen príslušníci Islamského štátu, ale aj iné ozbrojené skupiny. Ceny potravín sa v Madayi vyšplhali do astronomických čísel. Príkladom je cena litra mlieka, ktoré momentálne stojí viac ako 200 amerických dolárov. (asianews.it)

■ **Oddelenie *Pápežskej almužny* (*Elemosineria Apostolica*) predstavilo 14. januára v Ríme zaujímavú dobročinnú iniciatívu.** Ide o benefičné cirkusové predstavenie umeleckej skupiny *Rony Roller Circus* s voľným vstupom pre chudobných, ľudí bez prístrešku, utečencov, väzňov a pre ľudí v núdzi. Divadlo sa začína piesňou venovanou Svätému Otcovi Františkovi. Zaujímavosťou je, že skladbu zložil bezdomovec španielskeho pôvodu.

■ **Počet pútnikov, ktorí navštevujú Svätú zem, čoraz viac klesá.** Toto konštatovanie františkána Ibrahima Faltasa z Kustódie Svätej zeme priniesol Vatikánsky rozhlas 20. januára. Podľa pátra Ibrahima sa sväté miesta podobajú viac múzeám než pútnickým miestam. Podľa jeho slov za to môžu aj médiá: „Médiá prinášajú iba negatívne správy, pretože tie predávajú. My však zažívame skutočne pokojné obdobie. Ľudia prichádzajú a odchádzajú, nie sme vo vojne. Všetci pútnici sú vo Svätej zemi vítaní.“ (RV)

■ **Po vlaňajších teroristických útokoch veľa Francúzov nachádza späť cestu k Cirkvi.** V rozhovore s kňazmi na to 20. januára upozornil francúzsky denník *La Croix*. Spravidla ide o ľudí vo veku od 30 do 50 rokov, no vracajú sa tiež celé rodiny. Zo svedectiev vyplýva, že ľudia si uvedomili, aký krehký je život, a túžia po opore v spoločenstve.

Vatikán zapožičal vzácnu relikviu anglikánom

Pastorál pápeža Gregora Veľkého sa 18. januára vrátil späť do rímskeho Kláštora svätého Gregora na Celiu. Svätá stolica zapožičala vzácnu relikviu Anglikánskej cirkvi, ktorej hlavní predstavitelia sa stretli v Canterbury,

aby diskutovali o budúcnosti spoločenstva. Pastorál bol vystavený v krypte canterburskej katedrály spolu s Evanjeliárom svätého Augustína z Canterbury. Relikvie mali prítomným pripomenúť začiatky evanjelizácie Anglicka. O zapožičanie pastorálu pápeža Gregora Veľkého požiadal Vatikán najvyšší predstaviteľ Anglikánskej cirkvi Justin Welby.

Pastorál sprevádzal na jeho púti do Anglicka austrálsky misionár otec Robert McCulloch, ktorý v súčasnosti pôsobí ako generálny prokurátor Spoločnosti svätého Kolumbána. Podľa jeho slov je dôležité, že relikvia bola zapožičaná Anglikánskej cirkvi práve v čase, keď jednotlivé kresťanské spoločenstvá vstupovali do *Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov*: „Skrze tento objekt sme mohli znovu objaviť prepojenie viery, histórie a dedičstva medzi katolíkmi a anglikánmi.“

Tento rok je pre Anglikánsku cirkev výnimočný aj z toho dôvodu, že si pripomína päťdesiat rokov od založenia Anglikánskeho centra v Ríme. Centrum zohráva podľa slov otca Roberta McCullocha „významnú úlohu v udržiavaní bratskej, ekumenickej a hlboko duchovnej prítomnosti Anglikánskej cirkvi v Ríme“. (RV, foto: cruxnow.com)

Ľvovská archieparchia má nového pomocného biskupa

Svätý Otec František vyslovil 14. januára súhlas s kánonickou voľbou, ktorou Synoda biskupov Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi zvolila otca Vladimíra Hrutzu CSsR, doterajšieho novicmajstra v Kláštore svätého Gerarda v Hnizdičeve, za pomocného biskupa Ľvovskej archieparchie a pridelil mu titulárne sídlo dnes už zaniknutého bahaánskeho biskupstva (dnešné Tunisko).

Otec Vladimír Hrutza sa narodil 19. augusta 1976 v mestečku Dobromil v rajóne Ľvov. Do rehole redemptoristov vstúpil 19. augusta 1994 a o rok neskôr v rovnaký deň zložil prvé rehoľné sľuby. O päť rokov neskôr, opäť 19. augusta 2000, zložil večné sľuby. Kňazskú vysviacku prijal 12. júla 2001 z rúk vladyku Andreja Sapelaka.

Základné filozoficko-teologické štúdiá absolvoval v rehoľnom seminári v Poľsku a v Rakúsku. V Innsbrucku, na miestnej teologickej fakulte, obhájil v roku 2008 doktorát na tému *Sviatosť zmierenia vo svetle Kristovho vzkriesenia*. Dizertačná práca bola v roku 2013 pri príležitosti 100. výročia pôsobenia rehole redemptoristov na Ukrajine vydaná aj knižne v ukrajinskom jazyku. V rokoch 2009 – 2013 bol zodpovedný za štúdiá v seminári redemptoristov vo Ľvove. Okrem rodného jazyka ovláda aj ruský, poľský, nemecký a anglický jazyk. (ugcc.ua/misionar.sk, foto: misionar.sk)

Oživujúce Svetlo

Marek Baran
foto: i.ytimg.com

Cirkev žiariaca Kristovým svetlom

Svätý Otec František vo svojej homílii poukázal na Cirkev, ktorá má žiariť Kristovým svetlom. Povedal: „Slová proroka Izaiáša, ktorými sa obracia na sväté mesto Jeruzalem, nás volajú, aby sme vstali a vykročili, vyšli von z našich uzavretostí, vyšli zo seba samých a uznali nádheru svetla, ktoré osvetľuje našu existenciu: ‚Vstaň, zasvieť, veď prišlo tvoje svetlo a sláva Pánova sa zaskvela nad tebou!' (60, 1). To ‚tvoje svetlo' je Pánova sláva. Cirkev si nemôže robiť ilúzie, že žiari vlastným svetlom. Nemôže. Peknými slovami to pripomína sv. Ambróz využívajúc obraz mesiaca ako metaforu pre Cirkev, keď hovorí: ‚Skutočne, Cirkev je ako mesiac: (...) nežiari vlastným svetlom, ale Kristovým. Vlastnú nádheru čerpá od Slnka spravodlivosti a tak môže povedať: ‚Už viac nežijem ja, ale Kristus žije vo mne" (Hexameron, IV, 8, 32). Kristus je tým pravým svetlom, ktoré osvecuje, a v tej miere, ako je v ňom Cirkev zakorenená, v tej miere, ako sa ním necháva osvecovať, dokáže osvecovať život ľudí a národov. Potrebujeme toto svetlo pochádzajúce zhora, aby sme dôsledným spôsobom odpovedali na povolanie, ktoré sme dostali. Byť misionárskou pre Cirkev znamená prejavovať svoju vlastnú prirodzenosť, čiže byť osvetľovaná Bohom a odrážať jeho svetlo. Toto je jej služba. Niet inej cesty. Misia je jej povolaním. Jej službou je dať žiariť Kristovmu svetlu. Koľko ľudí od nás očakáva toto misionárske úsilie, pretože potrebujú Krista, potrebujú poznať Otcovu tvár. Mudrci, o ktorých nám hovorí Matúšovo evanjelium, sú živým svedectvom faktu, že semienka pravdy sú prítomné všade, pretože sú darom Stvoriteľa, ktorý volá všetkých, aby ho uznali ako dobrého a verného Pána. Mudrci predstavujú ľudí z každej časti zeme, ktorí sú prijatí v Božom dome. Pred Ježišom už neexistuje žiadne rozdelenie podľa rasy, jazyka a kultúry. V tom Dieťati celé ľudstvo nachádza svoju jednotu. A Cirkev má za úlohu rozpoznať a nechať jasným spôsobom prejaviť túžbu po Bohu, ktorú každý z nás nesie v sebe. Toto je služba Cirkvi so svetlom, ktoré odráža: dať vystúpiť na povrch túžbe po Bohu, ktorú každý z nás v sebe nosí. Ako mudrci, tak aj mnohí ľudia v dnešnej dobe majú ‚nepokojné srdce', ktoré sa neustále pýta, ale nenachádza odpovede. Aj oni hľadajú hviezdu, ktorá im ukáže cestu do Betlehema. Dnes urobíme dobre, ak zopakujeme otázku mudrcov: ‚Kde je ten novonarodený židovský kráľ? Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť' (Mt 2, 2). Predovšetkým v našich časoch sme vyzývaní, aby sme začali hľadať znamenia, ktoré Boh ponúka, s vedomím, že vyžadujú naše úsilie, aby sme ich dešifrovali a pochopili tak jeho vôľu. Sme vyzvaní, aby sme išli do Betlehema a našli Dieťa a jeho Matku. Nasledujme to celkom drobné svetlo, ktoré nám ponúka Boh! Hymnus v breviári nám poeticky hovorí, že ‚za pomoci svetla hľadali Svetlo' – za pomoci toho maličkého svetla. Svetlo, ktoré vyžaruje z Kristovej tváre, plnej milosrdenstva a vernosti. A keď prídeme pred neho, klaňajme sa mu celým srdcom a predložme mu naše dary: našu slobodu, našu inteligenciu, našu lásku. Pravá múdrosť sa ukrýva v tvári tohto Dieťaťa. Tu, v jednoduchosti Betlehema, nachádza život Cirkvi svoju syntézu. Tu je zdroj toho svetla, ktoré k sebe priťahuje každého človeka vo svete a usmerňuje kroky národov na cestu pokoja." (úryvok homílie zo 6. januára 2016)

> Ak sa spoľahneme na Pána, prekonáme všetky prekážky, na ktoré na ceste narazíme. (*twitter* Svätého Otca Františka z 12. januára 2016)

Svätý Duch v nás

Pápež František na sviatok Pánovho krstu vo svojom príhovore pred modlitbou *Anjel Pána* upriamil pozornosť na pôsobenie Svätého Ducha v každom pokrstenom človeku. Povedal: „Evanjelium nám predstavuje Ježiša vo vodách rieky Jordán, v strede úchvatného Božieho zjavenia. V tejto udalosti, dosvedčenej všetkými štyrmi evanjeliami, sa udial prechod od krstu Jána Krstiteľa, založeného na symbole vody, k Ježišovmu krstu ‚Duchom Svätým a ohňom' (Lk 3, 16). Svätý Duch je totiž v kresťanskom krste hlavným aktérom: on je tým, kto odstraňuje dedičný hriech a prinavracia pokrstenému krásu Božej milosti. Je tým, kto nás vyslobodzuje z moci temnôt, čiže hriechu, a dáva nám prejsť do kráľovstva svetla, čiže lásky, pravdy a pokoja. Toto je kráľovstvo svetla. Pomyslime, k akej dôstojnosti nás krst pozdvihuje! ‚Akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme!' (1 Jn 3, 1), volá apoštol Ján. Táto úžasná skutočnosť, že sme Božími deťmi, so sebou nesie aj zodpovednosť nasledovať Ježiša, poslušného služobníka, a prebrať na seba samých jeho črty: miernosť, poníženosť a láskavosť. A toto nie je ľahké, zvlášť, ak je okolo nás toľko netolerantnosti, povýšenectva a tvrdosti. Ale so silou, ktorú dostávame od Svätého Ducha, sa to dá! Svätý Duch, ktorého sme prijali po prvý raz v deň nášho krstu, otvára naše srdce pravde, celej pravde. Duch nás podnecuje kráčať životom náročnou, ale radostnou cestou lásky a solidarity voči našim bratom. Duch nám udeľuje dobrotivosť Božieho odpustenia a preniká nás nepremožiteľnou silou Otcovho milosrdenstva. Nezabudnime, že Svätý Duch je živo a oživujúco prítomný v tom, kto ho prijme, modlí sa v nás a napĺňa nás duchovnou radosťou.

Nech nám Panna Mária, prvá učeníčka svojho Syna Ježiša, pomáha žiť s radosťou a apoštolským zápalom náš krst, denne prijímajúc dar Svätého Ducha, ktorý nás robí Božími deťmi." (úryvok príhovoru z 10. januára 2016)

DOBRÁ NOVINA – posol nádeje

Je už takým dobrým zvykom alebo tradíciou, že v čase, keď prežívame najkrajšie sviatky v roku – Vianoce, do rodín v mestách a dedinách na celom Slovensku prichádzajú deti sprevádzané staršími a dospelými kamarátmi, aby vinšmi a koledami ohlásili radostnú zvesť o narodení Krista. Tieto deti sa zapájajú do najrozsiahlejšej akcie eRka – *Dobrej noviny*.

Projekty podporené za 20 rokov *Dobrej noviny*

- 40,5 % projekty pre deti a mládež (deti ulice, školy)
- 15,9 % vzdelávacie a pastoračné projekty pre dospelých
- 24,6 % zdravotnícke projekty
- 9,2 % poľnohospodárske, vodné a stavebné projekty
- 4,2 % humanitárna pomoc v Keni a Sudáne
- 5,6 % projekty Pápežských misijných diel

Beáta Baranová
foto: archív Dobrej noviny

Dobrá novina je vianočná koledníčka akcia, ktorá je zároveň verejnou zbierkou povolenou Ministerstvom vnútra SR. Deti súčasne s koledovaním zbierajú finančné prostriedky pre rozvojové projekty v krajinách afrického kontinentu. Má viacero dôležitých rozmerov. Na jednej strane je to potreba vzbudzovať v deťoch záujem pomáhať druhým – slabším, chudobnejším, ktorí sú od nich vzdialení tisícky kilometrov. Učiť ich solidarite. Deti prostredníctvom *Dobrej noviny* taktiež spoznávajú životy konkrétnych ľudí v Afrike. Okrem toho prinášajú do domovov dobrú zvesť o narodení Ježiša, a tak si cez pekné zážitky budujú vzťah ku koledníckej tradícii.

Prostredníctvom *Dobrej noviny* sa dá deťom pomôcť hlbšie prežiť narodenie Pána. Cez metodické materiály majú náplň na *stretká* počas obdobia Filipovky. Takto možno upevniť farské spoločenstvo cez spoločnú aktivitu farnosti. Buduje sa tak povedomie univerzálnej Cirkvi, to, že Katolícka cirkev žije vo všetkých svetadieloch, krajinách a národoch.

Prečo Afrika?

Afrika je po Ázii a Amerike rozlohou tretí najväčší kontinent. Počtom obyvateľov je dokonca druhá. Afrika drží prvenstvo ako najteplejší kontinent sveta s priemernými teplotami v rovníkovej oblasti od 25 do 28 °C. Aj keď je to kontinent mimoriadne bohatý na prírodné zdroje, zostáva najchudobnejším a najmenej ekonomicky rozvinutým kontinentom na svete. Najväčším problémom Afriky južne od Sahary je hlad. V tridsiatich afrických krajinách je viac ako 30 % obyvateľov podvyživených. Čiastočne uspokojivá situácia je iba v Mauretánii, Benine, na Pobreží Slonoviny, v Kongu a Gabune, najhoršie sú na tom v Južnom Sudáne, Etiópii, Somálsku, Mozambiku a v Čade. Podobne katastrofálna situácia mimo Afriky je už iba v Afganistane a na Haiti. V Afrike sa nemôže dostatočne najesť 218,5 milióna ľudí. V Somálsku je podvyživených 72 % a v Etiópii 65 % obyvateľstva. Okrem podvýživy spôsobuje veľké problémy podnebie, dlhé obdobia sucha striedajú na rovníku ničivé obdobia dažďov, takže podmienky na fungujúce poľnohospodárstvo sú veľmi obmedzené. Takisto ničivé sú aj nálety kobyliek, ktoré sa zvyknú premnožovať a často zničia aj celú úrodu. Doteraz najväčší zaznamenaný oblak kobyliek meral vyše 70 km a postupoval východným Marokom. Pre všetky tieto dôvody sa peňažné zbierky z *Dobrej noviny* každoročne využívajú práve na „čiernom“ kontinente.

Ako sa prihlásiť do *Dobrej noviny*?

Organizovanie *Dobrej noviny* vo farnosti si vyžaduje súhlas správcu farnosti a osobu, ktorá by sa tomu venovala. Do koledovania

sa farnosť zapojí prostredníctvom prihlášky. Sprevádzajúca osoba musí mať viac ako 18 rokov. Aby prípravu zvládla čo najlepšie, zúčastní sa na vzdelávacom kurze, ktorý sa koná v dvoch termínoch, zvyčajne koncom októbra a začiatkom novembra. Takto zaškolený človek sa stáva kontaktnou osobou medzi farnosťou a strediskom *Dobrej noviny*.

Projekty 21. ročníka

Z výťažku verejnej zbierky *Dobrá novina 2015/2016* budú podporené viaceré rozvojové projekty, vytvárajúce podmienky na dôstojný život detí, mladých ľudí, dospelých, rodín a komunít v krajinách subsaharskej Afriky. Projekty sú zamerané na deti s postihnutím či na vzdelávanie dospelých. Kľúčovú úlohu však zohráva turkanský vodný projekt, ktorý zmierňuje akútny nedostatok vody v oblasti Turkana (Keňa), patriacej k najsuchším miestam na zemi, kde žijú ľudia. Tím vodného projektu inštaluje, udržiava a opravuje ručné čerpadlá. Sociálni pracovníci vzdelávajú miestne komunity a školy o zdraví a hygiene, ako aj o malých opravách čerpadiel a obnoviteľných zdrojoch energie. Nemať prístup k pitnej vode znamená odopierať právo na život zakorenené v ľudskej dôstojnosti. 21. ročník *Dobrej noviny* sa teda upriamil na vodu. Heslom tohto ročníka bolo: *Voda je život – Maji ya maisha* (po svahilsky).

Príprava

Príprava *Dobrej noviny* v týchto diecézach sa začína už v polovici októbra, keď sa farnosti začínajú prihlasovať. Tie, ktoré už koledovali v minulosti, dostávajú prihlášku automaticky s *Informačníkom*, a je na nich, či sa do koledovania v danom ročníku zapoja. Ak sa chce do koledovania zapojiť nová farnosť, informácie môže získať na stránke *Dobrej noviny*.

Ďalším dôležitým bodom sú stretnutia zástupcov prihlásených farností vo všetkých eparchiách, ktoré sa konajú začiatkom novembra. Tam sa dozvedia aktuality o ročníku, informácie o aktuálne podporovaných projektoch, môžu si tiež osobne prevziať propagačný materiál do farnosti – plagáty, ďakovné karty, letáky do rodín.

Súčasťou stretnutia je aj príprava vysielacej svätej liturgie, ktorá sa koná poväčšine v Nedeľu svätých praotcov. Táto svätá liturgia je určená pre všetkých koledníkov a je spojená s požehnaním a vyslaním do farností. Toto požehnanie udeľuje miestny biskup.

Vysielacia svätá liturgia v Prešove a v Košiciach

V 21. ročníku *Dobrej noviny* sa konala vysielacia archijerejská svätá liturgia v sobotu 12. decembra v Katedrálnom chráme svätého Jána Krstiteľa v Prešove. Zúčastnilo sa na nej 180 koledníkov z deviatich farností a troch filiálok. Archijerejskú svätú liturgiu slávil prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ za účasti viacerých kňazov.

V Košickej eparchii sa svätá liturgia s požehnaním a rozposlaním koledníkov konala v nedeľu 13. decembra v Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach. Zúčastnilo sa na nej 80 koledníkov z troch farností. Svätú liturgiu slávil košický eparcha vladyka Milan Chautur CSsR.

Projekty *Dobrej noviny* za dvadsať rokov koledovania

Za dvadsať rokov koledovania podporila *Dobrá novina* na africkom kontinente 284 projektov celkovou sumou 9 227 013 eur. Spolupracovala s projektovými partnermi v Keni, Sudáne a Južnom Sudáne, Ugande, Etiópii, Rwande, Nigérii, Juhoafrickej republike, Čade, Benine, Mali, Mozambiku, Zambii a na Madagaskare. Prvý projekt podporila *Dobrá novina* v Keni, a práve v tejto krajine doteraz financovala najviac projektov – až 129. Druhou krajinou s najväčším počtom projektov zostáva Južný Sudán. Oblasti pôsobenia, ako aj percentuálny podiel projektov v danej oblasti ilustruje graf.

Tohtoročné štatistiky ešte neboli zverejnené, no minuloročný 20. ročník priniesol takéto čísla. Do koledovania sa zapojilo 25 915 koledníkov v 1 247 obciach na celom Slovensku. Spolu s individuálnymi darmi a darcovskými SMS vyzbierali 949 168,30 eura. Z výťažku verejnej zbierky podporila *Dobrá novina* 29 projektov v Keni, Južnom Sudáne, Ugande, Etiópii, Čade a Rwande.

Koledovanie u prezidenta

Súčasťou *Dobrej noviny* je aj koledovanie u prezidenta. Eparchie sa pravidelne obmieňajú, a preto každá má možnosť vyslať koledníkov z vybranej farnosti. Každé tri roky majú túto príležitosť aj deti z Prešovskej archieparchie. 14. januára 2016 prijal prezident Andrej Kiska koledníkov *Dobrej noviny* z Kútov, Zákopčia a z gréckokatolíckej farnosti Malcov.

Zážitky z koledovania

Je milé vidieť skupinky detí, ako preoblečené za pastierov, anjelov či kráľov putujú uličkami a roznášajú svetielko nádeje do rodín. Tieto deti dokážu zanechať pohodlie svojho domova, nové hračky od Ježiška a idú často aj do nepriazne počasia, aby ohlásili dobrú novinu. Nech Pán požehnáva toto dielo aj v budúcich rokoch!

Prehľad 20. ročníka koledníckej akcie *Dobrá novina* (01.11.2014 – 31.01.2015) v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku

eparchia	obec	farnosť	filiálka	rodiny	deti	sprevádzajúca osoba	skupinky	zbierka
Prešovská archieparchia	50	37	13	3 294	812	166	105	19 642,44
Košická eparchia	11	8	3	418	234	34	22	3 828,77
Bratislavská eparchia	1	1	0	1	20	1	1	500,00

■ **Klenovčania sa mohli počas Vianoc tešiť z vyrezávaného dreveného betlehema.** Jeho autorom je rodák z Klenova, rezbár Marek Mikluš. Betlehem bol inštalovaný vo viacerých mestách na východe Slovenska: v Prešove, Košiciach, vo Veľkom Šariši a v Levoči. Veriaci z Klenova tak počas decembra a januára mohli ešte intenzívnejšie prežívať sviatky Narodenia Ježiša Krista, keďže betlehem bol umiestnený pri drevenej zvonici miestneho chrámu. (Patrik Palčo)

■ **Gréckokatolícke formačné centrum pre Rómov v Čičave zavŕšilo rok 2015 netradičným spôsobom.** 29. decembra sa uskutočnil 4. ročník *NAKHORA* (*Noštek*). V Dome kultúry v Soli sa stretli Rómovia zo Soli, Čičavy, Jastrabia n. T., Rudlova, Vranova n. T. a Vechca. Stretnutie sa začalo svätou liturgiou, ktorej súčasťou bolo zhodnotenie roka 2015. Po jej skončení nasledoval program všetkých vekových kategórií. (Mariana Jackaničová)

■ **7. ples Gréckokatolíckej teologickej fakulty** Prešovskej univerzity sa uskutočnil 16. januára v študentskej jedálni Prešovskej univerzity v Prešove. Na plese sa zúčastnili aj pedagogickí zamestnanci fakulty na čele s dekanom Mons. prof. Petrom Šturákom, ktorý ples otvoril. Viacerí účastníci si domov odnášali ceny, ktoré vyhrali v tombole. (Ľubomír Petrík)

■ **Relikvie sv. Terezky z Lisieux si uctili aj v kláštornej kaplnke sestier redemptoristiek vo Vranove-Lomnici** 16. – 17. januára. Po úvodnom molebene k tejto svätici ju duchovný správca kaplnky otec Miroslav Mrug v prítomnosti kňazov a veľkého počtu veriacich privítal v klauzúrnom kláštore. Duchovný program vypĺňali chvíle ticha na osobnú modlitbu, utiereň a prvá hodinka, ako aj premietnutie dokumentárneho filmu o živote sv. Terézie. Celú noc až do odchodu relikvií prichádzalo množstvo ľudí k tejto svätej vyprosiť si od nej dážď milostí. Na rozlúčku so sv. Terezkou sa brat Andrej Valent OCD podelil s duchovným bohatstvom Terezky, ktorá zasiahla jeho život a povolanie. (Helena Dudová)

■ **V Sečovciach zorganizovali 23. januára netradičný ples,** ktorého účastníkmi neboli iba dospelí, ale aj deti. Program plesu rodín sa začal slávnostným otváracím valčíkom. Potom sa prihovoril vladyka Milana Chautur CSsR, košický eparcha. Tanec a zábavu doplnil program, ktorý si pripravili deti z farnosti. Postupne predstavili svoj tanec škôlkari, deti prvého stupňa predviedli scénky *Korienkové deti* a *Jánošík*, tanečné

Košická eparchia spustila mobilnú aplikáciu *Časoslov*

Projekt *Časoslov*, voľná mobilná aplikácia pre operačné systémy Android a iOS a internetová stránka www.casoslov.sk, vznikol vďaka spolupráci Rady pre mládež Košickej eparchie a tímu šikovných mladých ľudí na čele s otcom Lukášom Mitrom, duchovným správcom sociálneho zariadenia Dorka, ako prostriedok pastorácie mladých. Projekt sprevádza požehnanie prešovského arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ, košického eparchu vladyku Milana Chautura CSsR a prešovského pomocného biskupa vladyku Milana Lacha SJ.

Mobilná aplikácia i webová stránka ponúkajú dôležité informácie o danom dni a tzv. denné pravidlo. Inšpiráciou môže byť aj ponuka posvätného čítania na každý deň, ktoré tvoria úryvky kázní, zamyslenia či výroky východných svätých. Projekt ponúka aj všeobecné modlitby časoslova a žaltár rozdelený podľa východnej tradície do dvadsiatich katiziem.

android aplikácia
https://play.google.com/store/apps/details?id=sk.casoslov.Casoslov
ios aplikácia
https://itunes.apple.com/sk/app/id1064128521
facebook funpage
https://www.facebook.com/casoslov/
web
www.casoslov.sk

Návštevníci webovej stránky nájdu v časti *Diár gréckokatolíka* liturgický kalendár Gréckokatolíckej cirkvi s možnosťou importovať ho do natívneho prostredia mobilu. Lákavou ponukou je sekcia *Knižnica*. Tá bude v blízkej budúcnosti obsahovať modlitby, výroky svätých či synaxár (životopisy svätých). V budúcnosti sa projekt plánuje rozšíriť aj o knižnicu online súborov liturgických kníh či internetovú encyklopédiu náboženských pojmov. (Milan Kmec)

Relikvie sv. Terézie z Lisieux si uctili aj v gréckokatolíckej katedrále v Prešove

V rámci programu púte relikvií sv. Terézie z Lisieux po Slovensku zavítali 17. januára aj do Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Po krátkej modlitbe a predstavení života svätice sa o 10.00 h začala archijerejská svätá liturgia, ktorej hlavným slúžiacim bol vladyka Milan Lach SJ. V homílii, vychádzajúc z podobenstva o mýtnikovi a farizejovi, pozval všetkých k pokániu, obráteniu a pokore: „Tí, ktorí sú pokorní, nie sú ďaleko od neba." Vyzdvihol pokoru svätej Terezky Ježiškovej, to, že aj keď nemala školy, naučila sa to najdôležitejšie – lásku, a preto sa stala učiteľkou Cirkvi i patrónkou misionárov.

Na konci slávnosti si prišiel do katedrály uctiť relikvie aj prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, ktorý sa aj prihovoril. Spevom slávnosť sprevádzal zbor Stauros z gréckokatolíckej farnosti Prešov-Sekčov a seminársky Zbor sv. Romana Sladkopevca. Archijerejskú svätú liturgiu v priamom prenose vysielala TV Lux.

Po liturgii veľké zástupy veriacich, medzi ktorými nechýbala ani primátorka mesta Prešov Andrea Turčanová, pokračovali v uctení si relikvií a zároveň sa modlili Akatist požehnania rodín. (Ľubomír Petrík; foto: Dávid Rybovič)

Vladyka Milan Chautur navštívil Pribeník

V nedeľu 17. januára zavítal do farnosti Pribeník vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha. V úvode slávnosti vladyka Milan posvätil kríž pred chrámom a nové lavice. Za prítomnosti duchovných otcov z okolitých farností vladyka slávil svätú liturgiu, počas ktorej pokrstil dieťa duchovného správcu miestnej farnosti otca Mikuláša Ďurkoviča. Na slávnosti sa zúčastnil aj vzácny hosť z Ríma, Giuseppe Caruso OSA, ktorý na seba vzal zodpovednosť krstného otca. (Milan Horváth, foto: Tibor Hernadi)

Stredná zdravotnícka škola sv. Bazila v Prešove oslávila 25. výročie

Pri príležitosti 25. výročia vzniku Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila v Prešove slávil 20. januára ďakovnú svätú liturgiu v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa vladyka Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup. Vladyka Milan v homílii poukázal na nutnosť osobného kontaktu s Ježišom, ktorý je veľmi potrebný pre zdravotníkov, aby dokázali prinášať chorým a trpiacim Božiu lásku a pokoj. Zároveň zdôraznil humánny prístup k trpiacim, ktorým sa neprávom odopiera osobný a láskyplný prístup. Po skončení slávnosť pokračovala v Divadle Jonáša Záborského v Prešove kultúrno-spoločenským programe s názvom *Vítame vás v našej i vašej škole* a slávnostnou recepciou, na ktorej sa zúčastnili predstavitelia Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, zástupcovia zriaďovateľa školy – Rádu sestier sv. Bazila Veľkého, pani primátorka mesta Prešov Andrea Turčanová, zástupcovia vedenia nemocnice FNsP J. A. Reymana, hostia zo stredných škôl, sociálni partneri, žiaci i rodičia, bývalí i súčasní kolegovia. Charakter rodinnosti spoločnej oslavy podčiarklo aj to, že na príprave a realizácii programu sa aktívne zúčastňovali aj bývalí absolventi školy, dokonca aj ich deti. V spolupráci s M. Vargovičovou L. Chovancová s dcérou Dorotkou zostavila a nacvičila so žiakmi choreografie tanečnej časti programu. (Peter Kilian)

www.facebook.com/grkatslovo

vystúpenie a divadielko *Popoluška*. (Miroslav Pohár)

■ **Kňazi a rehoľníci zo Závadky sa stretli vo svojej rodnej farnosti** 25. januára za prítomnosti košického eparchu Mons. Milana Chautura CSsR, ktorý slávil archijerejskú svätú liturgiu. Po svätej liturgii nasledoval spoločný obed v dome kultúry a po ňom v chráme Moleben k Presvätej Bohorodičke. Krátkym koncertom sa predstavil miestny spevácky zbor a rodáci žijúci v zasvätenom živote vyrozprávali svoju cestu k povolaniu a priblížili svoj život. Na záver všetkým vzácnym hosťom duchovný správca farnosti otec Juraj Baran venoval fotografiu obce Závadka. (TSKE)

■ **Zasadnutie komisie pre misie Prešovskej archieparchie** sa konalo na Arcibiskupskom úrade Prešovskej archieparchie 4. januára za účasti prešovského pomocného biskupa Mons. Milana Lacha SJ. Po spoločnej modlitbe sa vladyka Milan prihovoril členom komisie a vyzdvihol dôležitosť modlitby a misijného poslania Cirkvi v dnešnom svete. Predsedníčka komisie sr. Štefánia Blichová OSBM predniesla správu o činnosti komisie pre misie za rok 2015. Na záver zasadnutia bol odsúhlasený program ďalších stretnutí a plán práce. (Peter Laca, Štefánia Blichová OSBM)

■ **Počas zimnej sezóny môžu návštevníci Tatier obdivovať obrazy vytvorené na 4. medzinárodnom maliarskom plenéri** organizovanom Gréckokatolíckym arcibiskupským úradom v Prešove. Prevezené boli z Domu sv. Mikuláša v Ľutine do najvyššie položenej výstavnej siene v strednej Európe – Galérie Encián, ktorá sa nachádza na Skalnatom plese (1751 m). Vďaka Tatranskému okrášľovaciemu spolku (TOS) a jeho predsedovi Patrikovi Kolesárovi sa v nej okrem galérie nachádza vyhliadková veža, čitáreň a Kaplnka Presvätej Bohorodičky – Nepoškvrnenej čistoty. Výstava, ktorá odzrkadľuje tému štvrtého ročníka medzinárodného maliarskeho plenéra – *Krása Bohom stvorená*, bude trvať do sviatkov Veľkej noci. (Vojtech Lakomý)

■ **Gréckokatolícky farský úrad v Ladomirovej zorganizoval 1. ročník plesu,** ktorý 9. januára slávnostným príhovorom a modlitbou otvoril otec Pavol Seman a na ktorom sa o skvelú zábavu postarali všetci zúčastnení a hudobná skupina Karin. (-mv)

■ **Víkend na tému** *Čistí v srdci, úprimní v láske* sa uskutočnil 15. – 17. januára v GMC Bárka pre 33 účastníkov z protopresbyterátov Orlov a Stará Ľubovňa, o ktorých sa starali Alenka Filičková, otec Miroslav Šimko a otec Erich Eštvan, a viedli ich k tomu, aby uvažovali o dôležitosti čistoty v živote človeka. (Patrik Maľarčík)

■ **Na celodennom stretnutí slovenských biskupov, zasvätených osôb a laikov** na tému *Povolaní žiť milosrdenstvo*, ktoré sa uskutočnilo 19. januára v Ružomberku, sa zúčastnil aj Mons. Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup.

■ **Stretnutie nemocničných duchovných Slovenska,** na ktorom sa zúčastnil aj prešovský pomocný biskup Mons. Milan Lach, sa uskutočnilo 21. januára v Exercičnom dome sv. Ignáca v Prešove.

■ **Na kurze** *Život v Kristovi* sa 22. – 24. januára v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli stretlo 94 mladých ľudí pod vedením tímu Petra Liptáka z Košíc. (Patrik Maľarčík)

■ **Mons. Ján Babjak SJ sa 27. januára stretol v priestoroch Arcibiskupského úradu v Prešove s prof. Mironom Šramkom** a popoludní zavítal do Kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča, kde slávil archijerejskú svätú liturgia.

■ **Na zasadnutí pastoračnej komisie Košickej eparchie** na eparchiálnom úrade sa v stredu 27. januára zúčastnil aj vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha.

■ **Bratislavská gréckokatolícka eparchia si v sobotu 30. januára pripomenula 8. výročie svojho vzniku.** Eparchiu zriadil v roku 2008 pápež Benedikt XVI. bulou *Complures saeculorum* v rámci nového kánonického usporiadania Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a za jej prvého eparchu vymenoval Mons. Petra Rusnáka. Sídlom eparchie je hlavné mesto Slovenska – Bratislava.

■ **Vo februári sa budú v Bratislavskej eparchii slúžiť sväté liturgie za šírenie kultúry života** a za požehnanie a posilnenie pre manželstvá a rodiny; rozpis nájdete na webovej stránke www.grkatba.sk.

Ľubovčania putovali do Ľutiny

V Nedeľu márnotratného syna 24. januára veriaci farnosti Ľubovec a filiálok Ruské Pekľany a Janov zavítali do Ľutiny, kde prešli symbolickou bránou milosrdenstva a v bazilike minor spoločne s domácimi veriacimi slávili svätú liturgiu ako duchovnú hostinu, ktorú k ich návratu pripravil nebeský Otec. Po nej 60 pútnikov, ktorí si prišli vyprosiť plnomocné odpustky, oboznámil s históriou pútnického miesta, areálom a plánmi do budúcnosti bohoslovec pastoračného ročníka Matúš Sejka. (Marek Kolesár, foto: Matúš Sejka)

Mesto Bardejov má nový sociálny dom

Slávnostné prestrihnutie pásky na sociálnom dome pre seniorov Antic, n. o., v Bardejove sa uskutočnilo 23. januára za účasti mestských, cirkevných a štátnych predstaviteľov. Priestory a Kaplnku sv. Mikuláša pred archijerejskou svätou liturgiou posvätil prešovský pomocný biskup Mons. Milan Lach SJ. V homílii povedal, že spoločnosť si musí vážiť človeka od jeho počatia, a o to zvlášť si spoločnosť musí vážiť človeka v jeho jeseni života, lebo taká spoločnosť nemá budúcnosť. Vyjadril radosť, že zriaďovateľ myslel aj na to, že okrem krásnej architektúry sa tu nachádza aj Kaplnka sv. Mikuláša, kde sa môžu jeho obyvatelia modliť. Na slávnosti sa zúčastnilo viacero gréckokatolíckych kňazov aj zástupcovia Evanjelickej cirkvi a. v. a Pravoslávnej cirkvi a ďalší hostia. Na záver sa prítomným poďakoval zriaďovateľ Ing. Jaroslav Živčák.

Zariadenie s kapacitou 120 klientov, ktoré sa nachádza na ulici Pod papierňou na Sídlisku Družba, bude poskytovať sociálne služby pre svojich klientov bývajúcim v zariadení alebo navštevujúcim denný stacionár. (Tomáš Molčan)

Ekumenický týždeň ukončili Prešovčania v gréckokatolíckej katedrále

Po modlitbách u rímskokatolíkov, v evanjelickom chráme a v spoločenstve Cirkvi bratskej ukončili Prešovčania 22. januára *Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov* v gréckokatolíckej Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Veriaci z jednotlivých cirkví sa modlili jednu z modlitieb Liturgie hodín Gréckokatolíckej cirkvi – deviatu hodinku.

Zo spoločenstva viac ako dvadsiatich duchovných z jednotlivých cirkví modlitbe predsedal otec Daniel Galajda, gréckokatolícky prešovský farár a protopresbyter. Ekumenickému spoločenstvu sa v zastúpení Mons. Bernarda Bobera, košického arcibiskupa metropolitu, prihovoril generálny vikár Košickej arcidiecézy Mons. Pavol Dráb.

Predstavil históriu ekumenického hnutia, spomenul Druhý vatikánsky koncil, na ktorom sa ako pozorovatelia zúčastnili aj delegáti z nekatolíckych cirkví, a vysvetlil duchovný, praktický a teologický ekumenizmus, ako aj ekumenizmus krvi.

Na konci sa prihovoril aj biskup Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. Slavomír Sabol, ktorý povedal, že Kristus ide s nami, ktorí máme svoje sklamania a bolesti, podobne, ako išiel spolu s učeníkmi do Emáuz.

Mons. Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup, vložil ekumenický dialóg do kontextu toho, čo sa deje vo svete v súvislosti s utečencami. Povzbudil všetkých, aby sa nebáli byť kvasom, stratiť seba samého, aby sa pravdu o tom, že Kristus žije, mohli dozvedieť od nás.

Duchovná atmosféra spoločnej modlitby v prešovskej gréckokatolíckej katedrále umocnila tému ekumenickej pobožnosti: *Srdcia, ktoré horia pre jednotu*. (Ľubomír Petrík)

Stanovisko k naliehavým problémom slovenského zdravotníctva, osobitne k prebiehajúcej iniciatíve sestier pracujúcich v nemocniciach

Na celoštátnom stretnutí kňazov, ktorí poskytujú duchovnú službu v nemocniciach a iných lôžkových zariadeniach zdravotnej a sociálnej starostlivosti, konanom pod záštitou rady pre pastoráciu v zdravotníctve Konferencie biskupov Slovenska 21. – 23. januára 2016 v Prešove, na základe konkrétnych informácií z mnohých zdravotníckych zariadení na Slovensku, vystúpila do popredia v desivom obraze súčasná reálna situácia slovenského zdravotníctva. Jeho rastúca morálna aj materiálna bieda, zapríčinená bezohľadným drancovaním zo strany mocných; ponižovanie a ohrozenie pacienta; vykorisťovanie, útlak a znevažovanie zdravotníckych pracovníkov, osobitne sestier, dosiahli neúnosné rozmery. Mnohí kvalifikovaní a zodpovední lekári a sestry rezignovali na možnosť zmeny k lepšiemu a odchádzajú z našich nemocníc i z našej krajiny. Mladí ľudia nevidia perspektívu dôstojného uplatnenia v zdravotníctve a odchádzajú za prácou i slušnejšími životnými a pracovnými podmienkami do zahraničia. Občania nedostávajú adekvátnu zdravotnú starostlivosť.

Bohužiaľ, namiesto vecného dialógu a hľadania prijateľných riešení nahromadených problémov sme svedkami arogancie moci, utláčania a zastrašovania poctivých, slušných ľudí, ktorí ešte našli v sebe statočnosť verejne sa angažovať. Týmto ľuďom nejde o politiku alebo politikárčenie. Ide im o dobro všetkých obyvateľov Slovenska, ktorí majú právo na primerane kvalitnú, dostupnú a dôstojnú zdravotnú starostlivosť.

Pretože ide o veľmi závažné morálne skutočnosti ubližujúce všetkým občanom Slovenska, nedovoľujú zodpovedným kresťanom, tobôž kňazom a poverenému biskupovi ďalej mlčať.

Z týchto dôvodov sa obraciam s naliehavou výzvou na predstaviteľov štátnej moci, osobitne na predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica a na ministra zdravotníctva Viliama Čisláka, aby bezodkladne začali riešiť oprávnené požiadavky slovenských sestier na ozdravenie slovenského zdravotníctva, vyjadrené v dokumentoch práve prebiehajúcej celoštátnej iniciatívy, a okamžite zastavili zastrašovanie tých, ktorým jasne leží na srdci dobro pacienta a ich profesijná povinnosť a česť. Požiadavky sestier vyjadrujú oprávnené nároky všetkých obyvateľov Slovenska, ako aj všetkých čestných zdravotníckych pracovníkov.

Zároveň sa obraciam na predstaviteľov finančných a iných štruktúr skrytej, ale reálnej moci, ktoré sú pravými pôvodcami súčasných problémov a v skutočnosti riadia slovenské zdravotníctvo a ďalšie oblasti života našej krajiny vrátane tzv. veľkej politiky: v mene chudobných, utláčaných, okrádaných a vykorisťovaných vás naliehavo žiadam: prestaňte považovať občanov Slovenskej republiky len za zdroj obohatenia a ľahkého zisku! Namiesto rozsievania biedy, strachu a nenávisti máte možnosť podporiť pre tento ľud dobro a dôstojný život. Pretože len úcta k druhým ľuďom je jedinou cestou k spáse, zatiaľ čo cesta ľahostajnosti a opovrhovania druhými vedie k zatrateniu a k zúfalej samote. Prosím, preukážte milosrdenstvo ľudu tejto krajiny. Napravte a odčiňte zlo, za ktoré nesiete osobnú aj korporatívnu zodpovednosť! Tak môžete aj vy dúfať v Božie milosrdenstvo, ktoré je nekonečné, a očakávať Božie požehnanie pre všetky dobré diela, na ktoré sa podujmete.

Mons. Milan Lach SJ
predseda rady KBS
pre pastoráciu v zdravotníctve

Michal Pavlišinovič

Rozhovor s Annou Paľovovou, organizačnou koordinátorkou verejnej koledníckej zbierky Dobrá novina

Akcia *Dobrá novina* napísala svoju 21. kapitolu. Ako by ste v krátkosti zhodnotili tento ročník?

Z farností nám prichádzajú pekné správy o tom, aké ovocie priniesla *Dobrá novina* do farských spoločenstiev. Aj tento ročník bol veľmi požehnaný. Ešte nemáme uzavreté výsledky, ale predpokladáme, že výsledná suma zbierky bude o niečo vyššia ako predchádzajúci rok. Už teraz sme približne na tej istej úrovni ako minulý rok a ešte nám neboli doručené všetky výnosy. Čo sa týka počtu koledníkov, tak podľa predbežných výsledkov sa na tomto ročníku zúčastnilo o niečo málo detí menej, ako to bolo v minulom roku.

Aké sú reakcie ľudí v Afrike, keď sa im odovzdáva (realizuje) pomoc?

S viacerými projektovými partnermi máme už dlhoročný vzťah. Účastníci podporovaných projektov vytvárajú svoje aktivity v komunite sami, *Dobrá novina* ich podporuje iba finančne. Koledníkom *Dobrej noviny* sú veľmi vďační. Ľudia v Afrike sú veľmi dobre informovaní, vedia, že naše deti a mládež chodia z domu do domu v zime a mraze, aké si ony ani nevedia predstaviť, aby pre ne vyzbierali peniaze na lepší život. Je ťažké opisovať nejaké emócie, človek to musí zažiť.

Ako reagujú naše deti a mládež, chcú pomáhať?

Deti majú asi v týchto otázkach najviac jasno. Keď vedia o nespravodlivosti, tak sa s nadšením zapoja do kampaní, ako je aj *Dobrá novina*. V tomto poslaní sú priamym potvrdením Ježišovho odkazu: „Ak nebudete ako deti, nevojdete do nebeského kráľovstva“. Svojím konaním sú príkladom práve pre dospelých, ktorí majú v rukách možnosti boja proti nespravodlivosti, no chýba im pravé nadšenie zmeniť tento svet.

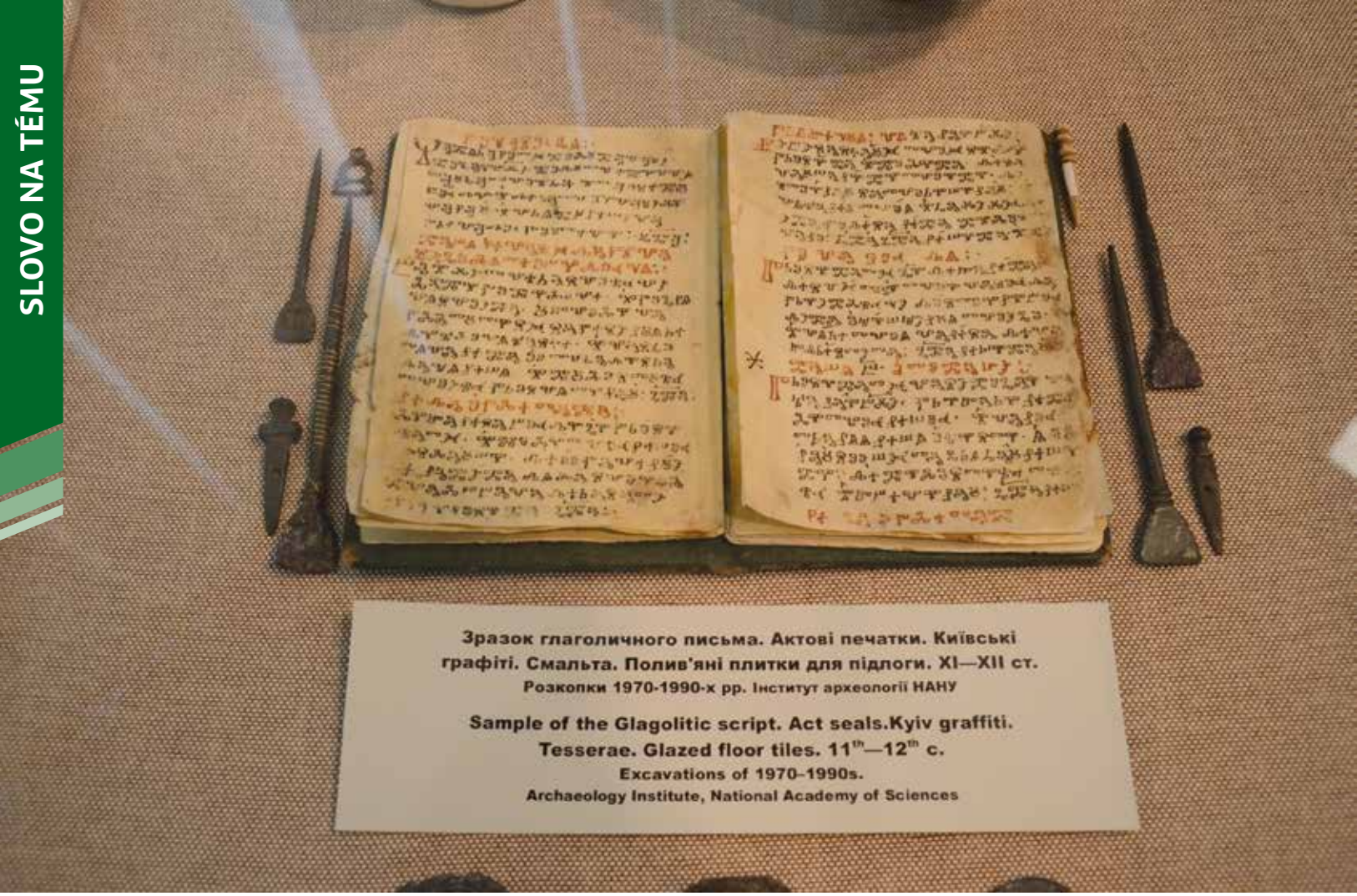

Začiatky slovanskej PÍSOMNEJ KULTÚRY

Písmo predstavuje kultúrny fenomén, ktorý prostredníctvom súboru presne organizovaných znakov umožňuje natrvalo zaznamenať slová utvorené z hlások a myšlienky vyrieknuté slovami v konkrétnom jazyku.

Peter Žeňuch
foto: kyexploresukraine.wordpress.com

Písmo predstavuje systém grafických symbolov a znakov, pomocou ktorých sa z pokolenia na pokolenie uchováva spoločné myslenie o dejinách, kultúre, spoločnosti či Cirkvi. Pomocou grafického systému sa v písomnostiach rozličného charakteru zaznamenávajú dôležité udalosti pre historickú pamäť i každodenný život spoločenstva. Slová zapísané za pomoci písmen natrvalo zachovávajú učenie Cirkvi, zhmotňujú výklady Biblie, uplatňujú sa v celom rade rozmanitých literárnych textov, sú svedectvom o vývine jazyka a predstavujú cenný doklad kultúrneho rozvoja spoločnosti.

Hlaholika, najstaršie písmo Slovenov, a hlaholské pramene

Najstarší grafický systém veľkomoravských Slovenov, predkov dnešných Slovákov, predstavuje hlaholika. Prijatie hlaholského písma položilo základy slovanského písomníctva. Hlaholiku tvorí 38 grafických znakov, prostredníctvom ktorých sa osobitne zaznačuje každá z vyslovovaných hlások v reči našich predkov v 10. storočí. Toto obdobie vývinu slovanských jazykov sa v odbornej literatúre nazýva praslovanským obdobím slovanských jazykov.

Zvukový obraz praslovanského jazyka si možno predstaviť aj vďaka hlaholskej grafickej sústave. Pri rekonštrukcii najstaršej zvukovej podoby praslovančiny a tiež kultivovaného jazyka veľkomoravských Slovenov, ktorý poznáme pod označením staroslovienčina, vychádzame z porovnávania slovenského jazyka s ostatnými slovanskými jazykmi i s lexikálnymi výpožičkami z praslovančiny, ktoré sa zachovali v neslovanských jazykoch, napríklad v maďarčine. Ide predovšetkým

o prevzatia z okruhu administratívnoprávnej a náboženskej terminológie, patria sem aj termíny na označenie predstaviteľov štátnej správy, jednotlivých úradov, remesiel, ďalej termíny z oblasti obchodu, roľníctva, vojenskej organizácie a pod. Ako príklad možno uviesť aj niektoré názvy remesiel a úradov, ktoré do slovnej zásoby prevzali Maďari po príchode do moravsko-panónskej oblasti, napr.: *udvarnok* – dvorník, *komornok* – komorník, *asztalnok* – stolník, *szolga* – sluha, *tömlöc* – temnica, *panasz* – ponosa, *dusnok* – dušník, *molnár* – mlynár, *barázda* – brázda, *szalma* – slama, *pásztor* – pastier, *patkó* – podkova, *kabala* – kobyla, *péntek* – piatok, *szombat* – sobota, *határ* – chotár, *rend* – poriadok (zo staroslovienskeho ѓѧдъ) a i. Porovnávanie jazykov v rozličných stupňoch ich vývinu spolu so skúmaním písomnej kultúry z najstaršieho obdobia rozvoja slovanským jazykov poskytuje potrebné doklady o najstaršej zvukovej podobe nášho národného jazyka.

Osobitnú rolu pri tomto výskume predstavujú najstaršie písomné pramene, ktoré prostredníctvom hlaholskej i neskoršej cyrilskej grafickej sústavy zachovali reč Slovenov. K najznámejším hlaholským pamiatkam patrí napríklad Zografské evanjelium, Mariánske evanjelium (názov je prevzatý podľa Kláštora sv. Márie na Athose), Assemaniho evanjeliár, Sinajský žaltár a euchológium, Clozov zborník, Kyjevské hlaholské listy (obrázok na vedľajšej strane, pozn. red.), Pražské zlomky a ďalšie, ktoré sa nám do dnešných čias zachovali ako odpisy z veľkomoravských predlôh.

Písomné pramene ako zdroj kultúrneho povedomia

V zachovaných písomných pamiatkach, ba aj v neskorších odpisoch odhaľujeme jazykovú úroveň prostredia, v ktorom text pamiatky vznikal buď ako pôvodina, alebo preklad z latinských či gréckych predlôh. O jazykovom pôvode písomností možno usudzovať najmä podľa zachovaných lexikálnych prevzatí, podľa ktorých sa predpokladá aj miesto vzniku písomného prameňa. V písomnostiach, ktoré vznikli na Veľkej Morave, sa uplatňujú jazykové osobitosti typické pre západoslovanské jazykové prostredie, najmä pre jazyk starých Slovákov. Písomné pramene z tohto obdobia vývinu našej kultúry predstavujú cenný doklad nielen o vysokom stupni jazykového rozvoja, ale aj o rozvoji kresťanstva, ktoré sa v predveľkomoravskom období dejín našich predkov a v počiatočnej fáze fungovania Veľkej Moravy spája aj s misiami z latinskej Cirkvi. Popri latinských prevzatiach kresťanskej terminológie (napríklad latinským grafickým systémom napísané Frizínske pamiatky) možno v jazyku veľkomoravských Slovenov zaznamenať aj byzantskú obradovú terminológiu. Dokazuje to napríklad výskyt takých slov ako kríž popri *krest*, služba popri omša, biskup popri *episkop*, mních popri *monach* alebo *černorizec*, tiež slová ako krst, cirkev, odpust, všemohúci, *nepriaznik*, zlý (s významom diabol), *treba*/*treby* s významom obeta alebo s významom osobitná modlitba či vysluhovanie sviatostí a rozličných cirkevných posvätení a požehnaní, ktoré sú pre kresťana potrebné, sem patria aj slová ako peklo, hriech, žalm, posol (s významom anjel), vladyka vo význame pán (gr. *kyrios*). Pomenovanie vladyka má, pravda, starodávny praslovanský pôvod a používalo sa na označovanie príslušníkov vládnucej vrstvy, napr. vladyka Rastislav, vladyka Svätopluk a pod. Termín vladyka pôvodne neslúžil na označovanie cirkevnej hierarchie.

Hlaholika a staroslovienčina

Hlaholský grafický systém umožnil aj konštituovanie a používanie prvého liturgického, literárneho a administratívnoprávneho jazyka – staroslovienčiny.

Skutočnosť, že staroslovienčina je kultivovaným a kultúrnym jazykom všetkých Slovanov, nijako neprotirečí tomu, že na Veľkej Morave (hoci staroslovienčina vznikla na báze južnoslovanského, bulharsko-macedónskeho nárečového prostredia okolia Solúna) sa práve táto písaná podoba jazyka vnímala ako domáci jazyk, a to predovšetkým ako jazyk liturgický, ako jazyk písomností, ako jazyk používaný v oficiálnych, literárnych, umeleckých písomných pamiatkach a tiež ako jazyk používaný pri oficiálnych a slávnostných príležitostiach. Staroslovienčina preto ako kultúrny, kultivovaný a písomný jazyk od samého začiatku svojej existencie tlmočila teologické, filozofické, právne, literárne, civilizačné a kultúrne osobitosti slovanskej kultúry, ba sprostredkúvala ich aj z gréckeho i latinského kultúrno-religiózneho prostredia. Veľkomoravská písomná tradícia sa tak stala súčasťou slovenského i slovanského kultúrneho dedičstva, identity a písomníctva.

Spis mnícha Chrabra o pôvode hlaholských písmen

Spis mnícha Chrabra *O písmenách* vznikol na prelome 9. a 10. storočia ako obrana hlaholského grafického systému proti odporcom slovanského písma. Autorstvo sa pripisuje sv. Naumovi, jednému zo žiakov Konštantína-Cyrila a Metoda, alebo sa uvažuje o tom, že autor spisu patril k žiakom sv. Nauma či Klimenta Ochridského.

Hoci spis mnícha Chrabra predstavuje obranu hlaholského grafického systému, do dnešných čias sa zachoval len v neskorších cyrilských odpisoch. Napriek tomu ho pokladáme za spoľahlivý prameň vzniku a používania hlaholiky, najstaršieho slovanského grafického systému, ktorého autorom je práve svätý Konštantín-Cyril.

O vzniku a pôvode hlaholskej abecedy (azbuky) píše mních Chrabr:

„Sloveni nemali vždy písmo; keď žili ešte ako pohania, svoju reč a mnohé skutočnosti z každodenného života zaznamenávali črtami a vrubmi. Po prijatí krstu sa usilovali zapísať svoju reč latinskými alebo gréckymi literami. Takéto písanie však nemalo ustálenú formu, nebolo presné a nemalo jednotný grafický systém. Veď ako možno spoľahlivo a presne latinkou či alfabetou zapísať slová Slovenov, napr. богъ (Boh), животъ (život), ѕѣло (veľmi, pevne), цр҃ковь (cirkev), чл҃вѣкъ (človek), ѧзыкъ (jazyk) alebo ďalšie im podobné slová. Takýto systém písania pretrval mnohé roky, ale len dovtedy, kým človeka milujúci a všemohúci Boh nedal slovanskému plemenu písmo a múdrosť. Zmiloval sa nad ním a priviedol ich k spáse, keď im poslal svätého Konštantína Filozofa, zvaného Cyril, spravodlivého a pravého muža, ktorý im zostavil abecedu z 38 písmen, z ktorých jedna časť je odvodená z gréckych písmen a druhá zas prispôsobená jazyku Slovenov. ... Tieto písmená sú sväté a dôstojné, veď ich vytvoril svätý muž... Ktokoľvek by sa spýtal gréckych zákonníkov, kto a kedy vytvoril písmená a preložil knihy pre Slovenov, máloktorí z nich bude vedieť. No keď sa na to isté spýtaš slovienskych zákonníkov, istotne odpovedia: svätý Konštantín Filozof, zvaný Cyril, on nám vytvoril písmená a preložil knihy spolu so svojím bratom Metodom. Nakoniec ešte sú medzi živými tí, ktorí ich videli a poznali. A keď sa spýtaš, kedy sa to stalo, dostaneš jasnú odpoveď: v roku 863 za vlády gréckeho cisára Michala, bulharského kniežaťa Borisa i moravského vladyku Rastica a blatenského vladyku Koceľa."

Aj z tohto voľne preloženého úryvku Chrabrovej apológie o pôvode písmen u Slovanov vidno, že hlaholika vznikla ako zvukovo-grafický systém.

Hlaholika je však aj tvarovo originálnym grafickým systémom, ktorého cieľom je zvýrazniť ornamentálnosť a dôstojnosť písaného prejavu. Hlaholské písmo má samo v sebe zakódovanú tvarovú harmóniu.

Moment harmónie ako základ krásna predstavuje významný komponent pochádzajúci z komplexného poznania antickej filozofie krásna. Konštantín-Cyril sa tak pri tvorbe hlaholského grafického systému prejavil nielen ako skvelý filológ a jazykovedec, ale aj ako filozof a učenec, ktorý poznal všetky vtedajšie grécke umenia (rétoriku, aritmetiku, astronómiu, gramatiku, dialektiku, geometriu, muziku a ďalšie).

Teórie o pôvode hlaholiky

V súčasnosti existuje vyše sto teórií o pôvode a predlohách hlaholského písma. Medzi nimi vyniká teória, ktorú predstavil slovenský jazykovedec Ľubomír Kralčák, ktorý predpokladá, že popri všetkých filologických zručnostiach bola pre Konštantína Filozofa základným východiskom pri tvorbe hlaholskej grafickej sústavy práve euklidovská geometria, ktorá slúžila ako klasická príručka pri vyučovaní geometrie v školách ešte aj v 19. storočí.

Svätý Konštantín-Cyril pri tvorbe a zostavovaní hlaholskej grafickej sústavy pravdepodobne využil niekoľko postupov. Prvý postup vychádza z konštruovania písmen utvorených spojením podobných geometrických útvarov. Ako doklad môžu poslúžiť prvé napísané litery v slovách *iskoně* a *Isus.* Majú zjavne rovnaký základ, čo, pravda, nemôže byť žiadna náhoda. Práve litery ⰻ [i] a Ⱁ [s] sú prvými dvoma písmenami, ktoré Konštantín-Cyril použil pri napísaní úvodných slov evanjelia podľa Jána: *Iskoně bě* slovo (1, 1). Vskutku ide o určujúce litery, keďže sa nimi začína pre kresťanov kľúčové slovo *Isus* (Ježiš). Druhý postup Konštantína vychádza z prepojenia číselnej hodnoty litery a jej poradia (pozície) v hlaholskej abecede. Tretí postup vychádza z rozpoznania slovanskej hlásky, ktorej priradil literu a ustanovil jej názov a číselnú hodnotu. Významnou súčasťou procesu tvorby hlaholskej abecedy boli však Euklidove geometrické základy, ktoré utvorili konštrukčné námety pre viac ako desiatku hlaholských písmen.

Pri rekonštrukcii pôvodu hlaholskej grafickej sústavy sa preto vychádza z reálne existujúcich tvarov písmen v najstarších hlaholských prameňoch, ďalej z predpokladu inšpirácie v Euklidovej geometrii a tiež z abecedy používanej v samaritánskom a hebrejskom jazyku. Významnú rolu pritom zohráva aj symbolika opierajúca sa o kresťanské učenie, v ktorom geometrické útvary ako kríž, trojuholník a kruh predstavujú základné kresťanské symboly.

Prvý a v súčasnosti jediný autentický dôkaz tvaru pôvodného písma z doby Cyrila a Metoda u Slovenov (Slovákov) je archeologický nález z roku 2009 pri maďarskom meste Zalavár, ktoré bolo centrom Blatnohradského kniežatstva slovenských kniežat Pribinu a Koceľa. Nález sa našiel v spodnej priekope na južnej strane Kostola sv. Hadriána. Ide o úlomok z hlineného krčaha. Na jeho glazovanom povrchu boli zručne vyryté tri písmená okrúhlej hlaholiky A I O. Ide o najstarší typ tohto písma, datovaný okolo roku 870. Nevedno, či tieto tri písmená A I O sú osobnou značkou výrobcu keramiky, alebo časťou nejakého nápisu (podľa hlaholika.sk).

Hlaholské písmo sa používalo na vznešené účely. Prvé texty napísané hlaholikou sú práve verše z Nového zákona, hlaholikou bol napísaný prvý preklad celej Biblie, liturgické a umelecké texty inšpirované Svätým písmom, rozličné právne texty vymedzujúce základné princípy fungovania štátu i vzťahov medzi panovníkom, Cirkvou a spoločnosťou a i.

Písmo ako kultúrno-identifikačný fenomén

Hlaholské písmo a písomníctvo je neoddeliteľnou súčasťou slovanskej písomnej kultúry a tradície. Preto možno povedať, že má aj kultúrno-identifikačnú a kultúrno-konfesionálnu funkciu.

Práve najstarší slovanský grafický systém označovaný ako okrúhla hlaholika sa naplno rozvinul v súvislosti s veľkomoravskou cirkevnou, vzdelanostnou a literárnou tradíciou a položil základy písomníctva všetkých Slovanov. Mladšia forma hlaholského grafického systému, označovaná ako hranatá hlaholika, sa však už pokladá za identifikačný znak iba dalmatínskej cirkvi. Aj používanie cyriliky ako grafického systému, ktorý má svoje korene v Bulharsku a podnes sa používa ako písmo v prostredí slovanskej cirkvi byzantskej tradície, nemá žiadny súvis s etnicitou či etnickou identitou jeho používateľov. Cyrilské písmo v najstarších cirkevnoslovanských knihách plní podobne ako liturgický jazyk funkciu konfesionálneho atribútu. Cyrilský grafický systém súvisí s byzantsko-slovanskou religiózou a obradovou tradíciou a patrí všetkým východným a niektorým južným Slovanom (Rusom, Ukrajincom, Bielorusom, Bulharom, Srbom, Macedóncom), ktorí ho prevzali, zjednodušili, ba i doplnili o ďalšie litery, a tak ju používajú na zapisovanie svojho jazyka. Aj Rumuni ešte v druhej polovici 18. storočia používali cyriliku na zapisovanie liturgických, literárnych i administratívnoprávnych textov. V prostredí Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku predstavuje cyrilika a cirkevná slovančina kultúrno-konfesionálny fenomén, ktorý je nielen sakrálnym symbolom, ale aj znakom náboženskej tradície a konfesionálnej príslušnosti, ktorá je spätá s našimi najstaršími kultúrnymi dejinami.

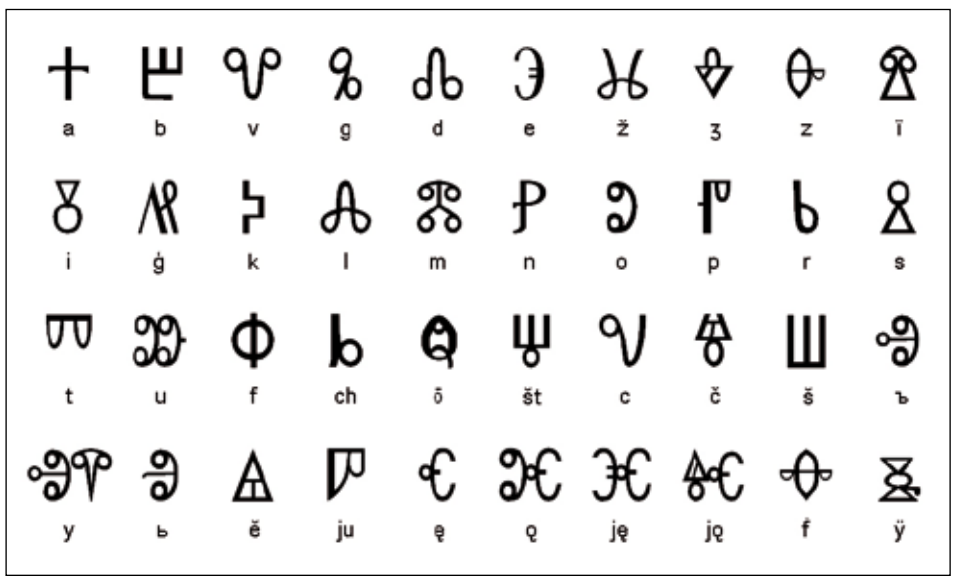

Vyjednávanie

Augustína Slávka Rusnačková SNPM
foto: mattanslow.files.wordpress.com

Ľudia žijúci v Sodome a Gomore sa veľmi vzdialili od Boha, od pravej cesty, búrili sa proti tomu, ktorému patrí všetko. Preto, ako hovorí Kniha Genezis, Pán zostupuje, aby sa mohol presvedčiť, „či naozaj tak robia, aká je obžaloba, čo došla ku mne, a či nie“ (Gn 18, 21). Aká veľká je Božia trpezlivosť... Boh zostupuje k svojmu stvoreniu, zostupuje k stvoreniu, ktoré má tvrdé srdce. Vo svojom milosrdenstve je ochotný zmeniť svoje spravodlivé rozhodnutie.

Svoj zámer spravodlivého trestu zjavuje Abrahámovi. Možno sa nám vynára otázka, prečo práve jemu. Určite aj preto, lebo Boh si ho vybral, aby v ňom boli požehnané všetky národy. Abrahám je pre nás vzorom viery, dôvery v Boha, poslušnosti a obetavosti. Celý svoj život hľadal Boha. Počúval ho, nechal sa viesť jeho hlasom a dôveroval mu.

Bohu sa Abrahám zapáčil, lebo bol dostatočne čistý srdcom. Tým, že mal čisté srdce, videl Boha, a to ho viedlo vidieť aj blížnych. V Božom svetle bol otvorený aj potrebám iných. Abrahám neustáva v modlitbe a vlastne vďaka nej si vytvára dôverný vzťah s Bohom. V tejto dôvere sa mu Boh dáva poznávať. On sám vo svojom živote pocítil Božiu lásku cez jeho prisľúbenie, že bude otcom veľkého národa. Že bude otcom i napriek tomu, že ľudsky a prirodzene to už nebolo možné. Lenže Bohu nič nie je nemožné. Abrahám je nám ukázaný ako ten, ktorý sa prihovára u Boha, aby bol zhovievavý a milosrdný. Prosí za Sodomu a Gomoru, lebo mu nie sú iní ľahostajní. Žiada Boha o milosrdenstvo pre blížnych aj napriek tomu, že sú to veľmi hriešni ľudia. Dáva sa do odvážneho dialógu s Bohom. Vyjednáva s ním. Pozerajúc na Abrahámov postoj v tejto situácii rozmýšľam a uvažujem o dôležitosti ľudí, ktorí túžia po svätosti, ku ktorej sme, pravdaže, pozvaní všetci. A tak v tejto túžbe môžeme objať, prijať a prosiť aj za tých, ktorí sú vo vzbure voči Všemohúcemu. V žalme čítame: „Pán je dobrý a spravodlivý, ukazuje cestu hriešnikom.“ (Žalm 25, 8) Hľadá spolu s Abrahámom riešenie. I napriek tomu, že Abrahám je obyčajným človekom. Navyše je pri vyjednávaní s Bohom trúfalý: „‚Hľa, opovážil som sa rozprávať s Pánom, hoci som len prach a popol. Možno, že do päťdesiat budú chýbať piati spravodliví. Zničil by si kvôli piatim celé mesto?‘ On odpovedal: ‚Nezničím, ak ich tam nájdem štyridsaťpäť.‘“ (Gn 18, 27 – 28) Abrahám sa šesťkrát pýta Boha. Šesťkrát s ním vyjednáva a veľmi opovážlivo znižuje počet spravodlivých v Sodome a Gomore, aby zachránil mestá. Boh šesťkrát odpovedá pozitívne na jeho prosbu.

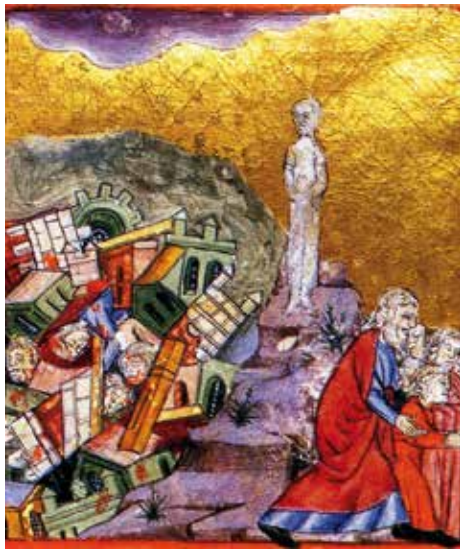

Božie milosrdenstvo a jeho trpezlivosť sú veľké, nekonečné. Boh je ochotný zachrániť celé mesto vďaka malej skupinke ľudí, ktorí sa usilujú o spravodlivosť a život v Božej priazni. Boh zastavil svoj dialóg s Abrahámom pri čísle desať spravodlivých. Nemyslel si, že sa v dvoch mestách nenájde desať spravodlivých. Ukázalo sa, že v Sodome boli iba štyria.

Udalosti, o ktorých uvažujeme, nám hovoria o Božej spravodlivosti, o veľkej Božej láske a tiež o tom, čo čaká tých, ktorí sa nechcú obrátiť, ktorí odmietajú zmeniť svoje postoje a skutky. Nech sú slová Druhého Petrovho listu pre nás každodennou výzvou, ako žiť život, ktorý sme dostali ako Boží dar: „Aj mestá Sodomu a Gomoru odsúdil na zánik a obrátil ich na popol, a tak dal príklad, čo čaká bezbožných. Vyslobodil však spravodlivého Lóta, ktorého trápil výstredný život nemravníkov.“ (2 Pt 2, 6 – 7)

Pastiersky list na nový rok

Mons. Ján Babjak SJ

Drahí bratia a sestry, milí veriaci!

Svätý Otec František slovenským biskupom na návšteve vo Vatikáne na *ad limina* veľmi zdôrazňoval, aby kňazi čakali na kajúcnikov, aj na tých, ktorým nebudú môcť odpustiť hriechy preto, že žijú napr. ako rozvedení v ďalšom nesviatostnom manželstve. Dajte im možnosť hovoriť o svojich bolestiach, krížoch a utrpení – zdôraznil Svätý Otec. Povedzte im, že aj oni boli svätým krstom začlenení do tajomného Kristovho tela, že nie sú exkomunikovaní, že sa môžu a majú zúčastňovať na živote Cirkvi, napr. účasťou na svätých liturgiách, počúvaním a čítaním Božieho slova, modlitbami, konaním pôstov a každého pokánia. Môžu sa zapájať do rôznych charitatívnych a dobročinných diel vo farnostiach a môžu konať dobré skutky vo svojich rodinách i vo svojom okolí. Nech takto udržiavajú kontakt s Pánom Ježišom. Iste títo ľudia pochopia, že nemôžu prijať sviatostné rozhrešenie a že nemôžu pristúpiť k svätému prijímaniu, ale majú udržiavať duchovný kontakt s Pánom Ježišom. Na záver rozhovoru im udelíte iba požehnanie. Ale pre nich to bude znamenať veľa, vnútorne sa umenší ich utrpenie a zostanú v duchovnom spojení s Bohom.

Preto vás, drahí veriaci, chcem čo najsrdečnejšie pozvať na púte do týchto našich milostivých chrámov, kde boli otvorené milostivé brány, aby ste všetci mohli zakúsiť nekonečnú Božiu lásku.

Keď sa ma istý televízny redaktor opýtal, čo znamená milostivá svätá brána, odpovedal som mu, že je to otvorená Božia náruč, v ktorej sa máme ocitnúť všetci. Áno, v tomto Svätom roku milosrdenstva sa môže a má vyriešiť veľmi veľa v srdciach ľudí. Má sa zmenšiť alebo úplne odstrániť duchovné utrpenie a každý človek si bude môcť uvedomiť, že je chrámom živého Boha, keď znova prijme do svojho srdca Pána Ježiša a dovolí mu v ňom prebývať.

S prianím prijatia Božieho milosrdenstva na celý nový rok 2016 vám všetkým zo srdca udeľujem archijerejské požehnanie.

(dokončenie z minulého čísla)

Fascinovaný krajinou, ľuďmi i chrámami

Andrej Škoviera je diakonom Bratislavskej eparchie a vedeckým pracovníkom v Slavistickom ústave Jána Stanislava SAV. Zaoberá sa výskumom cyrilo-metodskej problematiky, najmä učeníkmi svätých Cyrila a Metoda. Je autorom publikácií *Svätí slovanskí sedmopočetníci* a *Pramene o živote svätých Cyrila a Metoda a ich učeníkov*. Venuje sa aj výskumu byzantskej tradície na území Slovenska a otázkam východných katolíckych cirkví.

Juraj Gradoš
foto: archív A. Škovieru

Mali ste možnosť pobudnúť niekoľkokrát v Grécku. Ako na vás zapôsobila táto krajina?

Grécko je veľmi pekná krajina, milá zvlášť pre mňa aj vďaka moru, ktoré obľubujem. Je to krajina s fascinujúcou históriou a pamiatkami doslova na každom kroku. No najviac ma v Grécku priťahujú nádherné chrámy, ikony a obrady, ktoré som mal možnosť spoznať a objavovať. Zaujímavý je aj grécky jazyk, pretože ide o pôvodný jazyk našej byzantskej liturgie a jazyk Biblie. Ďakujem Bohu, že som mal možnosť dvakrát v Grécku absolvovať jazykový kurz, ktorý pripravila Grécka pravoslávna cirkev pre študentov katolíckych univerzít z Ríma. Dva mesiace som sa intenzívne učil gréčtinu a spoznával grécku kultúru a duchovnosť.

Ako ste ako Slovan vnímali duchovnosť Grékov?

Je ťažké hovoriť o slovanskej duchovnosti ako o jednoliatom celku. Duchovnosť Slovanov na Balkáne – Srbov, Bulharov a Macedóncov – je úplne iná ako Ukrajincov či Rusov. A hoci sú isté rozdiely medzi duchovnosťou balkánskych Slovanov a Grékov, v základných črtách sú ich duchovnosti totožné. Jednou zo zaujímavých čŕt gréckej duchovnosti je ich hrdosť na to, kým sú. Všimol som si, najmä u dovolenkárov, zvláštne hodnotenie gréckej duchovnosti. Často hovoria, že Gréci prichádzajú do chrámu iba zapáliť sviečku a chýba im nábožnosť. Takto mnohí vnímajú ich duchovnosť, ich náboženstvo. Nevnímajú, že kresťanstvo v Grécku prerastá aj do spoločenského a kultúrneho života s prirodzene sociálnym rozmerom, čo u nás chýba.
V Grécku je veľké množstvo monastierov, a to nielen na svätej hore Athos. Po celej krajine sú rozosiate mužské a ženské monastiere, kde sa dá prísť pomodliť a duchovne pookriať. Sú to duchovné oázy uprostred krajiny.

Prejavuje sa náboženský život aj na verejnosti?

Vzťah k cirkvi je u Grékov celkom iný, než u nás. Povedal by som, že ich celospoločenská nálada a postoj voči cirkvi je iný. U nás sú často negatívne postoje jednotlivcov či skupín prezentované ako celospoločenská norma, ako čosi prirodzené, čo vidno aj v médiách a správaní ľudí. Cirkev má u nás akoby svoje vymedzené miesto. Naopak v Grécku je cirkev vnímaná ako neoddeliteľná súčasť spoločenského a národného života. Ale platí to aj naopak. Cirkev vníma svet naokolo ako prirodzenú súčasť svojho vnútorného života.
Viackrát som videl, že vojaci niesli v procesiách ikony. Je bežné vidieť mladého muža, ktorý sa pri jazde na motorke okolo chrámu trikrát prežehná. Podobne aj deti nemajú problém prežehnať sa na verejnosti. U nás sme zatlačení v našich mysliach za múry chrámov, akoby len tam patrilo naše náboženstvo a našu nábožnosť a príslušnosť k cirkvi navonok veľmi neprejavujeme.

Navštívili ste aj Solún.

V Solúne som bol niekoľkokrát, ale vždy iba krátko. Je to veľmi pekné mesto. Mňa

Interiér jedného z mnohých novodobých chrámov v Grécku (vľavo) a Chrám sv. Jána Teológa v Ochride (vpravo)

najviac fascinovali dva starobylé chrámy – Chrám sv. Demetra a Chrám Božej múdrosti (*Agia Sofia*). Tieto chrámy tam stáli už v časoch sv. Cyrila a Metoda, a teda obaja ich isto navštevovali a chodili tam na bohoslužby. Najmä Chrám sv. Demetra je zachovaný skoro v pôvodnej podobe. Bolo pre mňa obohacujúce byť na miestach, kde svätí Cyril a Metod vyrastali.

■ Ako Gréci dnes vnímajú postavy svätých Cyrila a Metoda?

Gréci ich vnímajú ako svätcov, dnes viac ako v minulosti. No nie sú to pre nich nejako zvlášť významní svätci, čo je pochopiteľné, keďže ich význam spočíva najviac v tom, čo urobili pre slovanský svet. Christianizácia Bulharska a Balkánu žiakmi týchto solúnskych bratov však mala zásadný význam pre byzantsko-bulharské vzťahy.

■ Čo vás zaujalo na gréckych chrámoch?

V Grécku som videl veľa nových chrámov. Navštívil som niektoré grécke ostrovy, Atény, Solún, viackrát som cestoval cez „bežnú" krajinu, dediny a cez turisticky nezaujímavé miesta. Všade som videl chrámy, najmä nové. Skoro pri každom chráme sa nachádza detské ihrisko, čo sa mi veľmi páčilo. Chrám je tak prepojený s verejným priestranstvom a životom komunity.

■ Ako sa moderné chrámy inšpirujú od svojich dávnych predchodcov?

Všetky nové chrámy v Grécku sú striktne byzantské, a to tak architektúrou, členením priestoru, ako aj výzdobou, ikonami či stenopismi. Byzantská tradícia je tam vnímaná nielen ako posvätná, ale ako živá a celkom prirodzená súčasť života, ktorá presahuje aj do svetskej kultúry a umenia.

■ Existujú v Grécku aj gréckokatolícke komunity?

V Grécku existuje malá skupina gréckych gréckokatolíkov. Podľa ich údajov je ich dva až tri tisíc. Vznikli na prelome 19. a 20. storočia. Mal som možnosť navštíviť jeden gréckokatolícky chrám, a to exarchátnu Katedrálu Presvätej Trojice v Aténach. Chrám v klasickom byzantskom štýle je postavený v tvare rovnoramenného kríža s veľkou kupolou a apsidou a má nádherný klasický ikonostas. Jeho steny sú kompletne pokryté freskami v byzantskom štýle. Exarchom v Grécku je vladyka Dimitrios Salachas, môj profesor kánonického práva počas štúdií v Ríme. Nestará sa iba o miestnych gréckokatolíckych veriacich, ale aj o gréckokatolíkov z cudziny, najmä Ukrajincov, ktorých je tam naozaj veľa. Je tam aj silná chaldejská komunita, ktorá rovnako ako Ukrajinci používa gréckokatolícku katedrálu na svoje bohoslužby. Postavenie gréckokatolíkov v Grécku je však zložité zoči-voči pravoslávnej väčšine.

■ Navštívili ste aj macedónsky Ochrid.

Ochrid je fascinujúce miesto už pre svoju polohu pod horami na brehu nádherného modrého jazera. História tu dýcha na každom kroku, pretože Ochrid je už vyše dvetisíc rokov kultúrnym centrom tejto oblasti Balkánu. Nájdete tu antický amfiteáter, chrámy z byzantských čias – z 9. a 10. storočia, ako aj moderné chrámy. Chrámy so starobylými ikonami sú rovnako krásne ako príroda navôkol. Mňa najviac zaujal Chrám svätého Pantelejmona, v ktorom sa nachádza hrob sv. Klimenta Ochridského. Neďaleko Ochridu, na južnom konci jazera, sú zase v Monastieri svätých archanjelov uložené ostatky svätého Nauma Ochridského. Celé toto miesto je hlboko späté s dvoma výraznými osobnosťami cyrilo-metodskej misie. Je to tam vidno a miestni ľudia si to aj naozaj vážia.

■ Tento rok UNESCO vyhlásilo za pamätný rok sv. Klimenta Ochridského. Ako sa k tomu svätcovi stavajú v Ochride?

Svätý Kliment je jedným z patrónov mesta a je národným svätcom pre Macedóncov a Bulharov. Veľmi mnoho škôl, ulíc, chrámov a námestí je po ňom pomenovaných. Je vnímaný ako národný osvietiteľ, ako ten, ktorý položil základy vzdelania, kultúry, písomnosti, vlastnej literatúry a, samozrejme, kresťanstva a vlastnej autonómnej cirkvi.

■ Myslíte si, že tento velikán svojich čias má adekvátne miesto v náboženskom živote slovenských gréckokatolíkov?

Žiaľ, málo sa o tohto svätca zaujímame. Existuje argumentačne podložená teória Jána Stanislava, že svätý Kliment pochádzal z Veľkej Moravy. Ján Stanislav vychádzal z textov svätého Klimenta, ktorý hovoril o tom, že svätí Cyril a Metod pôsobia v jeho národe, medzi jeho ľudom. Úcta k nemu sa však medzi gréckokatolíkmi ani všeobecne na Slovensku doteraz primerane nerozvinula. Na Slovensku existuje len jedna kaplnka zasvätená sv. Klimentovi – aj to pravoslávna v Spišskej Novej Vsi. My gréckokatolíci máme len jeden chrám v Sobranciach zasvätený svätým sedmopočetníkom, medzi ktorých sa Kliment radí. Je to dosť málo, ak si uvedomíme, že Kliment vyše dvadsať rokov pôsobil v rámci cyrilo-metodskej misie na našom území. Máme čo dobiehať a vylepšovať. Verím, že iniciatíva UNESCO bude podnetom aj pre nás slovenských gréckokatolíkov, aby sme si tohto velikána aj s jeho spoločníkmi opätovne pripomenuli a nechali sa ním inšpirovať.

Neprestaňce še mac radzi

Pavol Uličný
foto: www.sxc.hu

Písal sa rok 1986. V malebnej dedinke Víťaz haldy snehu stopercentne tlmili hluk uponáhľaného sveta. Pohorie Braniska ostražito držalo stráž a múdro zadržiavalo víchrice od západnej spišskej strany, ktoré chceli dedinu zúrivo bičovať.

Cítil som pokoj v srdci. Už desaťročný chlapček dokáže vnímať pohodu a symbiózu sŕdc vo veľmi početnej rodine. Štedrá večera sa v ľudskej frekvencii nádherne dovŕšila a všetci sme sa po ďakovnej modlitbe a zaspievaní koledy *Vstávajte, pastieri* pobrali k živej jedličke, ktorá majestátne kraľovala v obývačke.

Päť detí (Jarmila mala ešte iba 1,5 roka, takže za výdatnej pomoci mamky) a ich rodičia sa ako živá riava dovalili k jasličkám. Nastalo vrúcne a vzájomné obdarovávanie sa. „Tebe doniesol Ježiško to, ty si dostala toto a tebe nadelil zasa to." Otca sme vnímali ako múdreho kráľa, ktorý všetko vie, a ak by dačo náhodou nevedel, tak mu to určite povie mamka. Naše detské myslenie sa ani na chvíľočku nepozastavilo nad tým, kedy a ako mu Ježiško prezradil, ktorá vec patrí komu.

Mamka dostala od nás z výkresu vystrihnuté červené srdce a oco žiletky (ktoré kúpila mama). Obaja sa z darov tešili, akoby práve dostali po polovici kráľovstva. Dostal som vtedy nákladné drevené auto, ktorému sa normálne točili kolesá a malo aj nákladnú plošinu. V rodnom dome som sa s týmto autom znova stretol v roku 2012, po dvadsiatich šiestich rokoch, za zvláštnych okolností. V septembri toho roka sa nám náhle v mladom veku 57 rokov narodila pre nebo naša milovaná mamička. Počas pohrebných príprav mi brat Mikuláš podával do rúk nákladiak so slovami: „Pamätáš na tento darček?" Pozreli sme sa na seba a do oči sa nám nahrnuli slzy. Všetci piati – ja, Mikuláš, Lýdia, Peter a Jarmila – sme sa spolu s otcom rozhovorili. Čuduj sa svete, všetci si na ten rok (okrem Jarky) veľmi dobre pamätali. Každý si fixoval iné udalosti a spomínal na rôzne iné okamihy. No spoločne sme skomponovali okúzľujúcu mozaiku zážitkov. Chcem povedať, že v živote človeka niekedy stačí tak málo, aby pochopil tak veľa.

Viete, dnes sme už všetci dospelí a zodpovední, máme svoje poslania, zamestnania i rodiny. Pracujem ako skladník expedient, Mikuláš je kňazom, Lýdia (vedúca maloobchodnej predajne) je momentálne na materskej dovolenke, Peter je lekárom stomatológom a Jarmila inžinierkou ekonómie, ale nikdy nikto nám šťastné detstvo z mysle nevymaže.

Spoločne sa dnes všetci snažíme žiť posolstvo našej mamky, ktorá nám za svojho pozemského putovania a boja neustále a neúnavne prízvukovala: „ *Dzeci mojo, aj keby neznam co še stalo a ja še pominula, nigda še neprestaňce mac radzi!*"

A my všetci aj s otcom sa tejto jej nóty držíme ako kliešte.

M. T. DEMJANOVIČOVÁ

Hoci sa novicky nemajú zaoberať inými vecami, jednako predstavená požiadala sestru Miriam Teréziu, aby vyučovala dievčatá v akadémii.

Pár týždňov pred Vianocami ju predstavená požiadala, aby napísala dajakú vianočnú hru, ktorú by mohli novicky alebo sestry, ktoré študovali, nacvičiť a predviesť. Miriam Terézia sa vo voľných chvíľach pustila do práce. Napísala veršovanú hru s názvom *The Seventh Week – Siedmy týždeň*. Táto jej vianočná hra bola niekoľkokrát odohratá v rozličných kláštoroch, v katolíckych školách, ba aj v seminári. ...

Spolunovicky prejavovali sestre Terézii veľkú úctu nielen preto, že ju predstavená častejšie poverovala osobitnými prácami a úlohami, ale najmä pre jej príkladný rehoľný život.

Všimnime si teraz, akú mienku mali o nej jej rehoľné spolusestry:

„Voči sestre som cítila čosi, čo cíti kostolník voči posvätným nádobám. Bola som šťastná, že mi bolo dopriate pracovať s takým pokladom," povedala istá sestra.

„O sestre Miriam Terézii som si myslela toto: kým žila, bola dokonalou novickou; nikto ju nikdy nevidel prestúpiť ani to najmenšie rehoľné pravidlo. Bola veľmi nadaná, hoci si to neuvedomovala. Bola sympatická a verná priateľka. Tým, ktorí jej ublížili, ochotne odpúšťala." ...

Počas duchovných cvičení v júli 1926 okolo jednej hodiny popoludní čistila istá novicka podlahu vo veľkej sieni. Bola veľká horúčava. Práca mala byť dokončená načas. Úbohá novicka cítila túto ťarchu dvojnásobne, lebo vedela, že všetky spolusestry si práve vtedy išli spokojne odpočinúť. Prešli povedľa nej, ale iba jedna, bola to práve Miriam Terézia, sa nad ňou zľutovala, vrátila sa s vedrom vody a s mydlom, aby jej pomohla.

(z knihy Š. Senčík SJ: *Na ceste za väčšou dokonalosťou, bl. Miriam Terézia Demjanovičová*, Dobrá kniha, Trnava 2014)

Prečo študovať?

Gabriel Paľa

Je tu začiatok roka a my sa zamýšľame nad tým, čo nás tento rok čaká. Kam sa vyberieme na dovolenku, čo potrebujeme dokončiť okolo domu, či sa udržíme v práci, či nám bude slúžiť zdravie a podobne. (Prevažne) generácia maturujúcich tínedžerov rozmýšľa aj o tom čo ďalej. Štúdium na univerzite? Práca (brigáda) na Slovensku alebo v zahraničí? Alebo nebodaj úrad práce? Aj takých „kreatívcov" máme medzi sebou. Väčšina by si rada zabezpečila dostatok financií, aby mohla v dnešných časoch pohodlne a spokojne žiť, dopriať si, čo hrdlo i srdce ráči. Veď štandardy dnešných čias sú dom (byt), auto, skvelá a výborne platená práca, mobil, internet, moderné a inteligentné technológie, uznanie v práci, spoločnosti, dvakrát ročne dovolenka... K tomu mladých akosi zvláštne ženie chiméra, že sa to dá dosiahnuť vtedy, keď budeme mať titul pred menom i za menom, resp. keď vyštudujeme univerzitu. Táto podľa mňa zvláštna zvrátenosť v spoločnosti zaplavila náš akademický priestor, ktorý už pekných pár rokov vysiela jasné negatívne indície naznačujúce, že s tým bude treba niečo urobiť. Prvotná otázka v tomto všetkom by však mala znieť: Čo chcem v živote robiť? Mám predpoklady byť odborníkom v niektorej oblasti? Chcem byť úspešný podnikateľ? Chcem pracovať v štátnej správe? Chcem byť...? Na to je potrebná vnútorná motivácia a presvedčenie, že sa budem tejto oblasti venovať.

Vysoké školstvo na Slovensku ponúka širokú spleť študijných programov, ktoré sú viac či menej lukratívne. Samotné vzdelávanie je však v mnohých prípadoch iba systémom odovzdávania a preverovania vedomostí bez hodnotového zázemia a etických (morálnych) zásad, teda akejsi pridanej hodnoty. Samotná situácia v spoločnosti nám ukazuje, čo je a čo nie je v trende. Či je tento technokratický trend správny, alebo nie, ukáže čas. Každopádne mierou všetkého je ľudskosť a jej používanie vo všetkých sférach spoločnosti. Dôležité sa teda javí hľadať pri výbere vysokej školy prienik vzdelávania a zdravého hodnotového systému v jednom.

Veď život prináša množstvo zložitých situácií a problémov, s ktorými sa spoločnosť nevie vyrovnať. Hľadajú sa riešenia, povolávajú sa odborníci z rôznych oblastí a očakáva sa kvalitné, efektívne a rýchle riešenie. Myslím si, že práve tu je priestor aj pre akademickú pôdu, ktorá je disponovaná pomôcť tieto problémy riešiť. Príkladom môže byť súčasná kríza v Európe týkajúca sa migrácie. Pri jej riešení môžu pomôcť aj absolventi študijných programov *multikultúrne európske štúdiá* a *religionistika*, ktoré sa realizujú ako bakalárske programy na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove. Problém migrácie musíme vnímať aj s jeho socio-ekonomicko-multikultúrnymi dilemami. Je na škodu, že nikto z kompetentných úradníkov vo vláde, parlamente či ministerstvách nezohľadnil práve tieto dilemy pri hľadaní integrácie migrantov na Slovensku.

Podľa môjho názoru zmeny čaká aj naše súdnictvo. Jeho preťaženosť môže vyriešiť práve inštitút mediácie, teda mimosúdneho riešenia sporov. Študentom mediácie na GTF PU sa naskytla možnosť podieľať sa na výskume pre Ministerstvo spravodlivosti SR. Ten bol prezentovaný aj vo výbore Európskeho parlamentu v Bruseli.

Tak mediácia, ako aj ucelené riešenie problematiky migrácie pomáhajú zvyšovať kvalitu života, čím vznikne priestor na zmysluplné využívanie voľného času. V súčasnosti je aj táto oblasť predmetom vysokoškolského štúdia, pretože každú chvíľu voľného času dnes treba plnohodnotne využiť. Aj tu je priestor na využitie tvorivého potenciálu mladých ľudí.

Som presvedčený, že ak by sa podarilo viac vtiahnuť mladých ľudí z akademickej pôdy do riešenia celospoločenských tém a problémov, a tieto riešenia by boli úspešné, dosiahli by sme takpovediac všetko v jednom (*all in one*). Dosiahli by sme motiváciu študovať, motiváciu zamestnať sa na Slovensku a zároveň by sme získali aspoň čiastočné riešenie aktuálnych a akútnych problémov spoločnosti alebo jednotlivých regiónov.

Osamelé dieťa

návrat

Adriana Krotká

Bezmocnosť a bezradnosť. To sú asi najhoršie pocity, aké existujú. Paralyzujú, zúzkostňujú... Smerujú k bezcennosti, bezvýznamnosti... S tým aj dospelý má čo robiť.

Osamelé dieťa?! Samo. Bez rodičov – bez tých, ktorí majú zabezpečovať bezpečie. A zrazu chýbajú. Bez tých, ktorí majú chrániť. A oni opustili či sami dieťa ohrozujú. Táto predstava budí hrôzu. A predsa aj toto deti zažívajú.

Vzťah rodičov k dieťaťu sa totiž prejavuje v každom okamihu vzájomného kontaktu. Dieťa potrebuje a intuitívne očakáva dobrého rodiča. Je pripravené rásť, učiť sa, poznávať. Jeho genetická výbava je pripravená na štarte, aby sa naplnila a realizovala. Aby sa to mohlo stať, potrebuje rodičov, ktorí sa mu budú plne a správne venovať. Pokiaľ sa im to darí, vytvorí sa medzi dieťaťom a jeho najbližším opatrovateľom, najideálnejšie rodičom, bezpečné puto. Pokiaľ sa však rodičia k dieťaťu správajú negatívne, prirodzená potreba dieťaťa byť blízko a pripútavať sa bude síce aktivovaná, ale bude plná strachu, negácie, nenávisti k sebe i k druhým.

Odmietnutie dieťaťa, ubližovanie zo strany rodičov, zanedbávanie, pobyt v detskom domove, časté zmeny starostlivosti – to všetko v rôznej miere negatívne ovplyvňuje emocionálnu stabilitu dieťaťa a vedie k jeho nezdravému vývinu. Ak ide o dlhodobé a opakované traumatické zážitky, má dieťa v pamäti uloženú tajomnú, nerozpoznanú, ale obrovskú zásobu spomienok a zážitkov, ktoré boli desivé, smutné, bolestivé. A tie ho vedú k tomu, že sa cíti zlé, nehodné pozornosti a lásky. Neopiera sa o bezpečnú základňu, ale naopak, žije na „nebezpečnom, neznámom a nevypočítateľnom mieste", kde sa môže spoľahnúť len samo na seba. Na deťoch nevidno, ako sa cítia vnútri. Vieme však, aké následky má strata, strach, osamelosť, dlhodobé zúfalstvo. Vnútri cíti dieťa prázdnotu, samotu, beznádej, bezvýchodnosť, bezmocnosť, ktorá trvá a často dieťa neopúšťa ani na chvíľku. Dieťa potom bojuje o prežitie. A možno aj ubližuje. Aby bojovať nemuselo, potrebuje novú šancu. Potrebuje vyrastať v dobrej rodine.

ĽUDSKÁ sexualita

„Nato Boh povedal: ‚Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby!... A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. Boh ich požehnal a povedal im: ‚Ploďte a množte sa a naplňte zem!‘“ (Gn 1, 26 – 28)

Ľubomír Petrík
foto: www.pexels.com

Božie slovo hovorí o zámere, aký má Boh s človekom od počiatku. Stvoril ho na svoj obraz a podobu, a to ako muža a ženu. Ich jednota sa najviac prejavuje vo sviatostnom manželstve. „Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke, a budú jedným telom.“ (Gn 2, 24) V manželstve sa muž a žena stávajú najbližšími osobami vytvárajúcimi najužšie priateľstvo, teda jedným živým organizmom, v ktorom sú si rovní a majú vo vzájomnom vzťahu a v rodine svoje nenahraditeľné miesto. Preto je dôležité, aby muž bol mužom a žena ženou, aby si každý zastal svoje miesto a poslanie. Manžel, otec je hlavou rodiny, kým manželka, matka je jej srdcom. Aj hlava, aj srdce sú nevyhnutne potrebné na život, ale hlava a srdce majú v ľudskom organizme svoje špecifické úlohy.

Niektorí ľudia sa však snažia presadiť, aby sa nerešpektoval tento Boží zámer, ktorý je vpísaný do srdca, teda do prirodzenosti človeka. Chcú dokonca zaviesť také zákony, aby si každý mohol určiť a rozhodnúť sa, či chce byť mužom, alebo ženou, alebo aj mužom, aj ženou... Potom na základe toho chcú aj to, aby sa manželstvo nechápalo ako výhradný vzťah medzi mužom a ženou, ale aby to mohol byť akýkoľvek iný vzťah, ktorý nezodpovedá ani Božej vôli, ani prirodzenosti človeka.

Nedajme sa oklamať

Stále platí slovo zo Skutkov apoštolov: Boha treba viac poslúchať ako ľudí (porov. Sk 4, 19). Ježiš Kristus, ukrižovaný a vzkriesený Pán, nás pozýva, aby sme mu boli svedkami všade tam, kde sa nachádzame. Dnes je veľmi ohrozená prirodzená rodina a sviatostné manželstvo, ako aj čistý intímny život. Vidíme, ako diabol útočí na to, čo je posvätné, na manželstvo, na rodinu, na ľudskú sexualitu. Preto aj v týchto skutočnostiach od nás Pán očakáva, že mu budeme svedkami až

po samý kraj zeme. Aby to tak bolo, potrebujeme silu Svätého Ducha. V súčasnosti sa nám pod vplyvom toho, čo často ponúkajú médiá, môže zdať priam nemožné žiť podľa Božej vôle, žiť čisto, prijať sviatostné manželstvo a žiť v ňom až do smrti, prijať deti, kresťansky ich vychovávať a viesť k mravnému životu podľa Božieho slova a učenia Cirkvi. Nedajme sa oklamať. Boží zámer s nami môžeme naplniť, nie však vlastnými silami, ale s Božou pomocou. Preto Boh poslal svojho Syna Ježiša Krista, ktorý nám vo veľkonočnom tajomstve ukázal, ako nás Boh miluje. A pozýva nás vstúpiť do tejto jeho lásky. On je ten, ktorý nás miluje ako prvý. Jeho láska v nás, ak jej uverí-me, spôsobí to, že ho budeme môcť nasledovať aj v tom, čo je ľudsky ťažké. Doslova sa bude môcť v našom živote zrealizovať slovo: Čo je nemožné ľuďom, je možné Bohu (porov. Mt 19, 26).

Sexualita je Boží dar

S mužom a ženou sa úzko spája sexualita. Božie slovo hovorí, že muž a žena budú jedným telom. Slovo sexualita v nás môže vzbudzovať rôzne predstavy, pretože svet o nej väčšinou hovorí s neúctou voči dôstojnosti muža a ženy. Ale sexualita je Božím darom, v ktorom nie je nič nečisté. Usmernenia na správne užívanie tohto daru nám Boh dáva v šiestom prikázaní Desatora – nezosmilníš. Sexualitu môžeme prirovnať k rieke, ktorá nie je nejakým tichým potôčikom, ale je to skôr silná rieka. Boh jej však vyčlenil akoby dva brehy tohto prikázania: nezosmilníš a nescudzoložíš. Ak ich človek rešpektuje, všetko prebieha podľa Božieho plánu. Ale keď sa čo i len jeden z týchto brehov nerešpektuje, sexualita podobne ako rieka prekročí svoje hranice a dochádza k potope. Prichádza hriech. Boh nás teda nechce prikázaniami obrať o šťastie, ale chce zabrániť nášmu nešťastiu.

Boh žehná čistému intímnemu životu manželov

Šieste prikázanie hovorí o tom, že intímny život má svoje miesto v manželstve. „Sexualita, prostredníctvom ktorej sa muž a žena navzájom odovzdávajú úkonmi, ktoré sú vlastné a vyhradené manželom, vôbec nie je iba čosi biologické, ale týka sa najvnútornejšieho jadra ľudskej osoby ako takej. Sexualita sa realizuje skutočne ľudským spôsobom len vtedy, ak je integrálnou súčasťou lásky, ktorou sa muž a žena úplne zaväzujú jeden druhému až do smrti. Plné telesné oddanie sa by bolo klamstvom, keby nebolo znamením a ovocím celého osobného darovania sa, v ktorom je prítomná celá osobnosť i so svojím pozemským rozmerom; keby si človek niečo podržal pre seba, hoci len možnosť rozhodnúť sa neskôr inak, už preto by sa plne nedaroval... Jediným ‚miestom', kde sa môže udiať toto darovanie sa v celej svojej pravde, je manželstvo..." (Ján Pavol II.: *Familiaris consortio*, porov. KKC 2361). „Snúbenci sú povolaní zachovávať čistotou v zdržanlivosti. V tejto skúške majú objaviť vzájomnú úctu a učiť sa vernosti a nádeji, že dostanú jeden druhého od Boha. Osobitné prejavy nežnosti, ktoré sú vlastné manželskej láske, si majú vyhradiť pre čas manželstva." (KKC 2350) Boh naozaj chce, aby spolu intímne žili až manželia, pretože je to najvyšší prejav ich vzájomnej jednoty. „Spojením manželov sa uskutočňuje dvojaký cieľ manželstva: dobro samých manželov a odovzdávanie života." (KKC 2363) Porušením tohto Božieho zámeru je predovšetkým intímny život pred manželstvom, ale aj neochota manželov prijať nový život a neprirodzené bránenie sa jeho prijatiu prostredníctvom rôznej antikoncepcie, ale aj sebaukájanie, pornografia a podobne.

Manželská nevera tiež odporuje Božiemu zámeru s človekom. Aj keď sa nám takýto spôsob života ponúka takmer vo všetkých filmoch a seriáloch či na internete, Božím plánom je život v manželskej vernosti. Pretože iba takýto život privádza manželov a ich deti k skutočnému šťastiu. Manželská vernosť je veľmi dôležitým znakom kresťanského manželstva. Preto hovoríme nielen o panenskej a vdovskej čistote, ale aj o manželskej čistote. Manželia sú Bohom povolaní žiť intímne, Boh žehná ich sexualite a pozýva ich žiť ju plnohodnotne a čisto.

Sviatosť manželstva ako pomoc

Vyvstáva otázka, ako môžeme v našom živote uskutočniť tento Boží zámer s nami.

Boh nám ako pomoc ponúka práve život v kresťanskej rodine, ktorá chce nasledovať Svätú nazaretskú rodinu v jej poslušnosti Božiemu slovu.

Základom kresťanskej rodiny je sviatostné manželstvo, ktoré nám Boh posiela na pomoc. Sviatosti sú účinné znaky milosti, ustanovené Kristom a zverené Cirkvi, ktorými sa nám udeľuje Boží život. Každú zo siedmich sviatostí slávime prostredníctvom viditeľného obradu. Aby sme však ešte viac videli, o čo vo sviatostiach ide, môžeme povedať, že každá sviatosť je vlastne živý Ježiš Kristus, ktorého prijímame v podobe konkrétnej sviatosti. Teda sviatostné manželstvo je manželstvo s Kristom uprostred. Kristus je skutočným prameňom manželskej lásky, z ktorého možno čerpať silu k radosti z manželstva, aj keď ho tvoria dvaja nedokonalí a slabí ľudia, silu k odpúšťaniu, k prekonávaniu kríz, k zomieraniu jeden pre druhého.

Keď pozeráme na ikonu Svätej rodiny, vidíme práve tento sviatostný rozmer manželstva a rodiny – Ježiša Krista uprostred rodiny. Preto prosme, aby sme mali milosť stále znova v rôznych situáciách prijímať Krista, aby bol medzi nami. Aby posväcoval naše vzťahy, naše manželstvá, vzťahy medzi manželmi, ale aj medzi rodičmi a deťmi. Nech posväcuje aj našu sexualitu, aby sme tento dar nikdy nezneužili, ale aby sme ho vedeli žiť podľa vôle jeho darcu. Pamätajme však aj na nekonečné Božie milosrdenstvo, ktoré sa nám ponúka vo sviatosti zmierenia a pokánia, kde vyznávame aj prípadné hriechy nečistoty a s ich odpustením prijímame aj Božiu pomoc v boji s pokušeniami.

V súvislosti s každou sviatosťou môžeme počuť Ježiša, ako nám hovorí: „Hľa, stojím pri dverách a klopem. Kto počúvne môj hlas a otvorí dvere, k tomu vojdem a budem s ním večerať a on so mnou" (Zjv 3, 20). Modlime sa, aby sme neprepočuli jeho klopanie. „Kristus medzi nami! Je a bude!"

Strata ilúzie

Milí mladí priatelia,

vyrastal som v Tvrdošíne na Orave a v detstve som miništroval. Pamätám si, ako mi pri svätej liturgii, keď som počúval evanjeliové podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, vŕtala hlavou jedna otázka. Podobenstvo sa začína slovami: „Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha...“ Nerozumel som, ako môže človek „zostupovať“ do mesta. Zostupuje sa predsa z vrchu, z rebríka, z koňa, z poroby, a mohol by som pokračovať, ale z mesta? Tuším, že som bol už na strednej škole, keď som prišiel na odpoveď a o nejakých ďalších desať rokov som si to overil na vlastné oči. Totiž Jeruzalem leží vo vrchoch asi 800 metrov nad morom, kým Jericho asi 250 metrov pod úrovňou mora neďaleko Mŕtveho mora, pričom sú od seba vzdialené len približne tridsať kilometrov. V priebehu pár kilometrov skutočne prudko zostupujete dolu. A to už nehovorím o prekvapení, ktoré ma čakalo, keď som prišiel k Jordánu. Podľa rozprávania som mal predstavu, že to bude rieka ako Dunaj alebo Volga, no dobre, tak aspoň ako Váh alebo Hron... Jordán vám je ale taký menší potok, ktorý v období sucha na niektorých miestach aj preskočíte.

To nie sú jediné ilúzie či nesprávne predstavy, ktorých som sa potreboval zbaviť. Dnes viem, že si vždy treba zachovať a brániť ideály, ale treba mať odvahu a pokoru strácať ilúzie. Ak si chcete udržať ideály, treba ich spoznávať, aby ste ich vedeli odlíšiť od ilúzií.

František Tristenský

(pokračovanie nabudúce)

Očný klam srdca

Aby sme si priblížili, ako ľahko človek podľahne svojim predstavám a ilúziám, vyskúšajme si jednu aktivitu. Iluzórne a očné klamy nám pomôžu lepšie pochopiť a odhaliť ilúzie a klamy, ktorými trpí naše srdce.

Na Rubikovej kocke sú fragmenty, detaily väčších fotografií. Sú troška upravené, aby neboli ľahko identifikovateľné. Tvojou úlohou je prísť na to, z čoho detail pochádza, teda čo je v skutočnosti odfotené. Môžeš vyskúšať aj svojho kamaráta či rodiča. A aby to nemal až také ľahké, polož mu zneisťujúce otázky:

Je to zviera alebo rastlina?

Je to živé alebo neživé?

Alebo aj konkrétne otázky ku konkrétnym obrázkom, napríklad:

Fotka v strede zobrazuje ulitu alebo ázijský klobúk odfotený zhora?

Správne odpovede: 1 – piesok holuba; 2 – kvet Echmea; 3 – ovocie Pitahaya; 4 – kovové strúhadlo; 5 – ulita slimáka; 6 – „vlasy“ z kukurice; 7 – ananás; 8 – hrochy pod vodou; 9 – uzlíkový ružence (pozri Facebook Slova)

Mali sme možnosť na vlastné oči zažiť ilúzie. Detail nás niekedy zmiatol, lebo nevystihoval celok. Podobne je to aj v našom živote vo vzťahoch. Často ostaneme len pri detaile, podľa ktorého si začneme vytvárať ilúziu celku. A celok pritom môže byť úplne odlišný. Skúste si spomenúť na situáciu, v ktorej ste posudzovali človeka podľa nejakého vonkajšieho detailu, výzoru, tónu hlasu, gesta. Uverili ste ilúzii, ale po nejakom čase ste zistili, že ten človek je úplne iný. To zistenie mohlo byť pozitívne (dotyčný je v skutočnosti oveľa lepší, než za akého ste ho pokladali) alebo negatívne (ilúzia dobrého človeka sa rozplynula).

MODLITBA

Dobrotivý Bože, odpusť nám chvíle, keď sme boli v našej viere minimalistami, lebo by to narušilo naše pohodlie, keď sme trvali na našej predstave o tebe, aby sme nemuseli opustiť hriech. Prejav aj teraz svoju všemohúcnosť a zmiluj sa nad nami. Nech nám tvoje zľutovanie pomôže, aby sme boli dôveryhodnými svedkami evanjelia tvojho jednorodeného Syna, nášho Pána Ježiša Krista, teraz i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Buď potrestaný, satan!

Marko Durlák
foto: upload.wikimedia.org

Keď bol žiadateľ o krst zapísaný do zoznamu katechumenov – čakateľov, nasledovalo obdobie katechéz – poučovania o viere a tiež bol nad ním vykonaný obrad exorcizmu. Dnes krstíme poväčšine malé deti, takže poučenie o viere sa zredukovalo na zopár predkrstných náuk adresovaných rodičom a krstným rodičom. Ale ako pamiatka na intenzívnu predkrstnú katechézu nám ostali starozákonné čítania z Knihy Genezis a z Knihy prísloví, ktoré sa čítajú počas celého Veľkého pôstu. Na tieto knihy sa nám zachovali aj vzácne komentáre cirkevných otcov, kde môžeme dodnes obdivovať, ako vážne Cirkev vnímala prípravu na krst.

Obrad exorcizmu je tiež zaujímavý. Niekomu sa môže zdať zbytočný, niekomu zastaraný alebo dokonca odstrašujúci, keďže je umiestnený hneď na začiatku krstných obradov. Niektorí filozofi sa pokúsili definovať zlo ako absenciu – neprítomnosť dobra, čosi ako tmu, ktorá je dôsledkom neprítomnosti svetla. V tomto zmysle vnímali vieru v diabla a démonov ako nedostatok poznania. Riešením problému mala byť osveta, vzdelanie, osvietenie človeka, a démon viac nejestvuje. Ale je to naozaj tak? Podľa Písma zlo nie je absencia – neprítomnosť čohosi dobrého, práve naopak, zlo je prítomnosť čohosi temného, iracionálneho, a predsa skutočného. Preto je aj nenávisť nielen nedostatkom lásky, ale je aj prítomnosťou sily, ktorá môže byť veľmi škodlivá a ničivá. Poznanie nie je riešením. Veď aj ten, kto má poznanie, môže nenávidieť. Čím viac niektorí ľudia poznali Krista, ktorý je svetlom, tým viac ho nenávideli. Nie je našou úlohou poznať podstatu zla a démonov. Nedokážeme to. Našou úlohou je odporovať zlému. „Vzoprite sa mu, pevní vo viere!“ píše apoštol Peter. Vo chvíli, keď kňaz položil svoju ruku na krstenca, diabol sa tiež hlási o svoje a robí si na krstenca nárok sťaby na svoje vlastníctvo. Veď prijatie krstu vôbec nie je koniec boja medzi dobrom a zlom v osobnom živote krstenca, ale práve naopak, je to len rozpútanie vojny. Preto je modlitba exorcizmu úplne namieste. Jej slovami sa obraciame priamo na satana: „Teba, diabol, trestá Pán, ktorý prišiel na svet a prebýval medzi ľuďmi... Buď potrestaný! Plný strachu vyjdi z tohto stvorenia a vzdiaľ sa od neho. Nevráť sa doňho, neutaj sa v ňom, nezaútoč naňho a neúčinkuj v ňom ani v noci, ani vo dne, ani napoludnie, ani v inom čase, ale odíď do svojej priepasti až do pripraveného veľkého súdneho dňa.“

V čase, keď mnohé slová stratili svoju silu a vážnosť, sa aj táto modlitba môže zdať niekomu iba pekne poetická. Lenže ona sa vyslovuje v Kristovom mene, preto je plná Kristovej sily. Kristus vstúpil na územie „nepriateľa“, keď vzal na seba ľudskú prirodzenosť a všetky ľudské slová prijal za svoje. Svojou mocou uzdravuje svet otrávený jedom satana. A tak sa modlitba exorcizmu končí oslavou mena Presvätej Trojice.

Hexagram

Antónia Rabatínová

Hexagram je šesťcípa hviezda, ktorá je vytvorená z dvoch pretínajúcich sa rovnoramenných trojuholníkov. V moderných časoch sa šesťcípa hviezda stala hlavným židovským symbolom. Hexagram je však nežidovského pôvodu a s judaizmom sa začal spájať až v stredoveku, keď dostal názov Dávidova hviezda.

Židia začali prvýkrát vyobrazovať hexagram na svojej zástave v Prahe za vlády Vladislava Jagelovského. V priebehu 17. storočia sa Dávidova hviezda rozšírila z Prahy do celej Európy. Šesť vrcholov Dávidovej hviezdy symbolizuje vládu Boha nad vesmírom všetkými šiestimi smermi – sever, juh, východ, západ, hore a dole.

Symbol šesťcípej hviezdy používali už staroveké civilizácie. Pre Egypťanov symbolizoval spojenie sveta mŕtvych so svetom živých. Nachádzame ho v hinduistickej i budhistickej kultúre. V islame je známy ako Šalamúnova pečať. Kráľ Šalamún ho údajne používal ako magickú pečať na ovládanie duchov a démonov. Z histórie vieme, že izraelskí králi sa manželstvami s pohankami otvorili uctievaniu pohanských bohov. Modla boha Molocha bola zdobená symbolom šesťcípej hviezdy. Súčasťou uctievania boha Molocha pritom boli i detské obety a sexuálne orgie. „Veď ste so sebou nosili stánok Molocha a hviezdu svojho boha Refana, podoby, čo ste si urobili, aby ste sa im klaňali. Preto vás presídlim až za Babylon.“ (Sk 7, 41)

V súčasnosti sa hexagram používa v mágii, čarodejníctve, kúzelníctve, alchýmii i astrológii. Po pentagrame patrí medzi najmocnejšie magické symboly. Hexagram symbolizuje makrokozmos, pentagram mikrokozmos. V alchýmii hexagram znázorňoval mystickú svadbu, spojenie ženských a mužských síl. Symbolizuje tiež prienik ženského a mužského prvku, čím nachádza svoje uplatnenie v rituáloch sexuálnej mágie. Posunutím oboch trojuholníkov tak, aby vytvorili kosodĺžnik, vznikne symbol smrti. V najvyšších obradoch mágie a čarodejníctva sa šesťcípa hviezda v kruhu používa na to, aby priviedla démonov.

Tento starobylý symbol bol rozšírený v slobodomurárstve, neskôr bol začlenený do symbolu Teozofickej spoločnosti a nájdeme ho aj v *New Age*. Mladý muž, ktorý vyšiel z pascí okultizmu a *New Age*, vydal svedectvo o tom, že hexagram je bežne používaný pri vyvolávaní duchov démonov, ktorí sa neraz javia ako poslovia svetla (porov. 2 Kor 11, 14).

Zvestovanie Bohorodičke

Milan Gábor
foto: www.4.bp.blogspot.com

V predchádzajúcom čísle sme sa v súvislosti s ikonou Zvestovania zamýšľali nad postavou archanjela Gabriela, v tomto čísle nad Bohorodičkou.

Bohorodička

Na ikone je umiestnená zvyčajne vpravo oproti Gabrielovi a sedí na kráľovskom tróne s poduškou a podnožkou. Trón symbolizuje kráľovskú dôstojnosť Božieho Syna počatého v jej panenskom lone, no vzťahuje sa aj na Bohorodičku, v akatiste nazývanú nádherným kráľovským trónom (Akatist k Presvätej Bohorodičke, 1. ikos). Je odetá v tradičnom odeve: tmavočervenom (bordovom) maforiu a modrom chitóne. Bohorodička má okrem červeného maforia obuté aj červené sandále. Š. Ivančo to objasňuje tým, že oddávna bola purpurová a zlatá farba určená na zobrazovanie kráľovských osôb. Takto ikonopisci chceli za pomoci farieb vyjadriť kráľovskú dôstojnosť Božej Matky a zároveň tajomstvo Božieho vtelenia. V ľavej ruke drží Bohorodička vreteno purpurového ľanu. V súlade s tradíciou a apokryfným Jakubovým protoevanjeliom to bola práca, ktorú vykonávala z poverenia kňazov Jeruzalemského chrámu, pre ktorý

tkala červené plachty na prestol. Ako uvádza G. Krug, priadza, ktorú pradie, symbolizuje jej pripravenosť obliecť Boha do purpuru vlastného tela. Podobne sa vyjadruje aj T. Špidlík, ktorý hovorí, že v zobrazení vretena s klbkom červenej nite v rukách Bohorodičky sa ukrýva hlboká teológia: Mária sa snaží zobraziť to, čo počula, preto tká obraz, čiže telo, Božiemu Synovi. Otvorená dlaň pravej ruky Bohorodičky je gestom dialógu a zároveň vyjadrením súhlasu. Podľa E. Sendlera Božia Matka pred Gabrielom vyjadruje svoj úžas, je rozrušená, prejavuje prirodzený strach stvorenia, ktoré vníma Božie tajomstvo. Jej hlava je mierne sklonená, čo korešponduje so slovami 44. žalmu (11 – 12): „Čuj, dcéra, a pozoruj, nakloň svoj sluch, zabudni na svoj ľud a na dom svojho otca. Sám kráľ zatúžil za tvojou krásou; on je tvoj Pán, vzdaj mu poklonu.“ Azda jedno z najkrajších proroctiev poukazujúce na Božie vtelenie je Izaiášovo proroctvo: „Hľa, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel!“ (Iz 7, 14). Podľa tradície Cirkvi Bohorodička vo chvíli zvestovania čítala Knihu proroka Izaiáša a zamýšľala sa nad týmto tajomstvom. Zachytávajú to aj niektoré ikony sviatku, kde je zobrazená kniha Starého zákona s textom proroctva.

Na túto radostnú zvesť archanjela o vtelení Božieho Syna čakalo ľudstvo dlhé stáročia. Na túto zvesť čakalo nebo, čakala zem, čakali duše spravodlivých v podsvetí. V tejto udalosti sa naplnil Boží prísľub o príchode Mesiáša, lebo v tento deň „Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14). Krásne to vyjadruje aj tropár sviatku: „Dnes je začiatok našej spásy. Dnes sa uskutočňuje večné tajomstvo, Syn Boží sa stáva Synom Panny. Gabriel zvestuje Božiu milosť. Preto spolu s ním volajme k Bohorodičke: ‚Raduj sa, Milostiplná, Pán s tebou!‘“

Slobodný stav

Jozef Miňo

Slobodný stav žiadateľov o manželstvo je nevyhnutnou podmienkou na uzavretie manželstva z pohľadu kánonického práva aj z pohľadu zákonov SR. Slobodný stav znamená, že žiadateľ nie je viazaný manželstvom. Preto kánonické aj civilné právo predpokladajú skúmanie slobodného stavu. Spôsob skúmania je však odlišný. Občan SR aj cudzinec žiadajúci o uzavretie manželstva musia predložiť doklady o spôsobilosti uzavrieť manželstvo. V závislosti od krajiny, z ktorej žiadateľ pochádza, matrika vyžaduje zákonom predpísané doklady. Požiadavkou je aj slobodný stav. Doklady zo štátu cudzinca zahrňujú potvrdenie o spôsobilosti uzavrieť manželstvo. Platnosť dokladu je obmedzená zväčša na šesť mesiacov. Kánonické právo rovnako predpisuje skúmanie slobodného stavu. Kánon 802 § 1 CCEO hovorí, že „neplatne sa pokúša o manželstvo, kto je viazaný zväzkom predchádzajúceho manželstva“. Ohlášky ako súčasť kánonického skúmania pred manželstvom sú formou zverejnenia žiadosti snúbencov o požehnanie manželstva. Pred slávením sviatosti manželstva sa musí zistiť, či nič nestojí v ceste jeho sláveniu po stránke platnosti a dovolenosti. Preto sa v chrámoch čítajú ohlášky. Ohlášky sa riadia normou Konferencie biskupov Slovenska (17. marec 2015), ktorá hovorí, že v mestách nad desaťtisíc obyvateľov sa ohlášky oznamujú na farskej výveske a internetovej stránke farnosti počas troch týždňov pred sobášom. No je zachovaná aj možnosť oznamovať ohlášky v oznamoch v závere svätých liturgií. V ostatných farnostiach sa ohlášky oznamujú počas troch nedieľ pred sobášom vo farských oznamoch. Kňaz vykonávajúci kánonické skúmanie pred uzavretím manželstva posiela ohlášky do farností trvalého a prechodného bydliska snúbencov. Veriaci sú povinní farárovi alebo miestnemu hierarchovi oznámiť prekážky, ak o nejakých vedia. Výsledky skúmania sú zaznačené a archivované v sobášnej zápisnici. Snúbenci môžu z rozumných dôvodov žiadať o oslobodenie od ohlášok. Každá žiadosť sa posudzuje individuálne.

Macko

Marta Gromošová
foto: flickr.com

Moja sestra bol úplne závislá od hračiek: mala niekoľko medveďov, psa, mačku, bábiky rôznych veľkostí, farieb a dĺžky vlasov, kočiarik s paplónikom a vankúšikom, vreckovku s uzlíkom, čo sa dala natiahnuť na ruku a pripomínala zajačika. Keď sme sa hrali, dokázala niekoľko hodín obliekať svoje bábiky do pršiplášťikov, svetríkov, sukienok, baliť do dečiek a chystať sa s nimi na návštevu a celú procedúru zopakovať, keď ma prišla navštíviť do „môjho domu", v ktorom som bývala ja. Zväčša som nebola doma, prípadne som ju už na prahu obydlia vítala so slovami: „Už sa zberáte?" Udržiavali sme si náležitý odstup: predsa som len o dva roky staršia, mávala som nanajvýš dve deti, keď ma sestra prinútila vytiahnuť spod postele aj druhú bábiku, no a tie moje zväčša spali a nemali chuť ani dôvod sa s tými jej hrať. Najradšej som si čítala knižky a fučiacu sestru som ignorovala celou svoju bytosťou. Keď som mala mimoriadne dobrú náladu, pohrala som sa s ňou na školu alebo na predavačky, ale boli to veľmi vzácne chvíle našej súrodeneckej harmónie a súzvuku. Nemala som potrebu deliť sa s ňou, keď na poličke čakal Osmijanko, Žabiatko, keď sa po slovenských horách naháňali draky, po lúkach tancovali víly a na dvere už klopala Anna Shirleyová. Jednoducho, nebolo o čom s tými malými deťmi.

Naša dobrá kamarátka Valika nemala takmer žiadne hračky. Na stene domu reťaz so zúrivým psom, strašne chudé kolená a riedke vlasy. Vzbudzovala v nás kolektívnu súrodeneckú ľútosť, lebo bola najmladšia z piatich detí a nikto sa s ňou už nechcel hrať. Staršie sestry ju prehliadali ako krajinu, mama s ockom na ňu nemali čas. Ostala jej babka, ktorá bola taká stará, že jej už rástli na tvári pichľavé chĺpky, a dedko, ktorý vždy po robote dekou prikrýval dva veľké družstevné kone.

Valika veľmi túžila po mackovi mojej sestry, ale mali sme prísne zakázané dávať cudzím deťom hračky domov. Tajne sme to síce párkrát vyskúšali, ale ten stres, či nám ich na druhý deň vrátia, či im nespadnú do latríny (akože) a potom sa s nimi budú doma v humne hrať, bol obrovský. Ani my sme si od druhých detí nič nebrali. Ani od cudzích ujov cukríky.

Valika nemohla mať sestrinho macka, mohla sa ho občas úplne tajne dotknúť, ale iba čistými rukami, a snívať. Dnes to znie zvláštne, ale jej rodina si *plyšáka* nemohla dovoliť. Pri piatich deťoch sa mali čo obracať, aby bolo na základné veci.

Podľa príchodu autobusov sme vedeli, ktorí rodičia kedy prídu z roboty. Valikini chodili prví, lebo do Odevy sa chodilo ráno na šiestu. Okolo pol štvrtej teda boli doma. Na ich príchod v ten deň si pamätám veľmi presne. Valika pribehla k mame, objala ju okolo pása, pobozkala a vyvrátila na ňu svoje zelené očká.

„Máte?" opýtala sa netrpezlivo.

Mama prikývla a z tašky vytiahla... Keby nám to nebola povedala, tak sa nedovtípime. V rukách držala hybridnú ohavu. Niekoľko handrových zvyškov pozošívaných neumelým spôsobom dokopy, vypchaných inými handrami, so škuľavými gombičkovými očami z oddelenia pánskej konfekcie, čudne pristrihnutými uškami, bez vyškrobenej mašle okolo krku. Bol to Valikin vytúžený, vyžobronený, na prvý pohľad príšerný macko, ktorý vskutku vyzeral ako zadržaná humanitárna pomoc. Ešte dlho sme ľutovali tú škaredú hračku a ešte viac jeho maličkú prešťastnú majiteľku.

J. I. MASTILIAK

6. novembra 1950, keď sa stmievalo, prišiel dozorca k našej cele a rozkázal mi, aby som sa pripravil na cestu a vzal si ručník. Krátka príprava: zubná pasta, kefka a ručník vojdú do vrecka väzenskej blúzy. Vydali sme sa smerom k Prahe. Moji sprievodcovia si pospevovali a pohvizdovali, ale so mnou neprehovorili ani slova.

Ja som hútal, prečo ma asi berú do Prahy. Po vynesení rozsudku nám bolo povedané, že sa môžeme odvolať v zákonnej lehote. Myslím si, že sme sa všetci vzdali práva na odvolanie. Veď neboli vyhliadky, aby v atmosfére, v akej sa konal súd, bola nádej na zníženie rozsudku. Jednako sa štátny prokurátor u jedného z nás odvolal proti nízkemu výmeru trestu. O niekoľko mesiacov mu bol trest v dôsledku toho zvýšený o jeden rok. U mňa sa obhajkyňa odvolala proti výške trestu, ale ja som spolu s ostatnými hovoril, že sa nemienim odvolať. Takže koniec koncov som si nebol istý, či platí odvolanie obhajkyne, či moje. Myslel som si, že asi bude obnovený súd. Keď som bol v Ruzyni, na druhý či tretí deň sa ukázalo, že nejde o obnovu súdu. Vyšetrujúci sa zaujímal o moje styky s najdôstojnejším otcom biskupom Pavlom Gojdičom. Odpoveď bola krátka: „Ja som sa s naším pánom biskupom po návrate z Ríma na jar 1944, keď som cestoval na návštevu na Veľkú noc do Michaloviec, stretol iba pri zdvorilostnej návšteve v Prešove na desať až pätnásť minút." Neskoršie sme sa dozvedeli, že vtedy sa chystal proces proti pánom biskupom Vojtaššákovi, Buzalkovi a Gojdičovi v Bratislave, ktorý sa skončil súdom začiatkom roku 1951. Ale napriek tomu som pobudol v Ruzyni asi šesť týždňov. Rozbúrali sa mi tam aj staré kalcifikáty v pľúcach, takže raz ráno som ich vypľúval spolu s krvou. Od tej chvíle som už často pľuval krv, keď som vystúpil po schodoch na poschodie.

(z knihy Ján Mastiliak: *Hrsť spomienok*)

PONDELOK 15. február

Svätý apoštol Onezim

Čítania: Gn 3, 21 – 4,7; Prís 3, 34 – 4, 22

Preto prijímajte jeden druhého, ako aj Kristus prijal vás, na Božiu slávu. (Rim 15, 7)

Už od pádu prvých ľudí do hriechu Boh neustále hľadá človeka ako pastier stratenú ovečku a zároveň ho nanovo prijíma. V Božom slove môžem objaviť Boha ako nikdy sa nekončiaci hlas, ktorý ma volá, ako pohľad, ktorý ma hľadá v diaľke, ako objatie, do ktorého sa môžem vždy zložiť, ako ozajstné prijatie bez výčitiek.

Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: Rim 15, 1 – 7, zač. 116; Mt 18, 10 – 20, zač. 75 (HS: 164; PZ: 119; HP: 119)

UTOROK 16. február

Svätí mučeníci kňaz Pamfil, Porfyrios a spol.

Čítania: Gn 4, 8 – 15; Prís 5, 1 – 15

Ak soľ stratí chuť, čím ju osolia? (Mt 5, 13)

Bez soli by veľa vecí stratilo svoju autentickú chuť. Aj od nás Pán očakáva, aby sme predovšetkým konaním dobra solili nielen seba, ale aj ľudí okolo nás. Aby sme nestratili chuť zapálených Kristových služobníkov v tomto svete. I keď lekári upozorňujú na to, že skutočnej soli netreba užívať príliš veľa, v tomto prípade nám Kristus pripomína, že jeho soli na svete je ešte stále biedne málo. A svet potrebuje zažiť chuť živého Krista.

Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: Gal 6, 2 – 10, zač. 214; Mt 4, 25 – 5, 13, zač. 10 (HS: 164; PZ: 119; HP: 119)

STREDA 17. február

Veľkomučeník Teodor Tirón

Čítania: Gn 4, 16 – 26; Prís 5, 15 – 6, 3a

Porodila syna a dala mu meno Set, lebo ako povedala: „Boh mi dal ďalšieho potomka namiesto Ábela, lebo toho Kain zabil.“ (Gn 4, 25 b)

Meno Set sa vykladá ako *šat* – udelil. V pôstnom čase si máme uvedomiť, koľko nám Boh neustále udeľuje milostí cez svoje nevyčerpateľné milosrdenstvo. To, čo v nás diabol skrze hriech zabil, Boh oživuje svojou milosťou.

Aliturgický deň. Liturgia vopred posvätených darov: menlivé časti zo stredy 2. týždňa Veľkého pôstu a mučeníkovi. Zdržanlivosť od mäsa (MM 19, 52)

ŠTVRTOK 18. február

Rímsky pápež Lev

Čítania: Gn 5, 1 – 24; Prís 6, 3 – 20

Ak ťa zvádza na hriech tvoje pravé oko, vylúp ho a odhoď od seba... pravá ruka, odtni ju a odhoď od seba... (Mt 5, 29 – 30)

Vylúpiť oko, odťať ruku a odhodiť od seba – to neznie práve najpríjemnejšie. Obraz razantnosti a rozhodnosti, s akou by sme mali bojovať voči pokušeniam, do ktorých nás chce vtiahnuť diabol. Nebyť liberálny voči pokušeniam, že veď to predsa ešte nič nie je, keď takto poviem, na toto si kliknem, toto si vezmem z práce... Buďme maximálne obozretní a nebojme sa v zárodku odmietnuť diablom podsunuté podnety v našej hlave. Pane, daj mi silu stáť pri tebe, keď ma diabol obchádza ako zúrivý lev.

Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: 1 Kor 10, 5 – 12, zač. 144; Mt 5, 27 – 32, zač. 13 (HS: 164; PZ: 119; HP: 119)

PIATOK 19. február

Apoštol Archippos

Čítania: Gn 5, 32 – 6, 8; Prís 6, 20 – 7, 1

Boh videl, že zloba človeka na zemi je veľká a že jeho srdce snuje celý deň iba zlé plány. (Gn 6, 5)

Je bolestné, keď niekto tvrdohlavo zotrváva v hriechu. Ale keď niekto navyše venuje celý svoj čas tomu, aby snoval zlé plány voči iným, to je už diabolské. Zákernosť, dvojtvárnosť, úlisnosť, falošnosť, podlizovačstvo, korupcia sú veci, ktoré s istotou nepochádzajú od Svätého Ducha. Boh vidí, nad čím premýšľaš a aký máš plán na dnešný deň. Pros ho, aby každý tvoj krok, nápad, skutok posvätil už na počiatku a aby si sa neuchýlil ľahkovážne k niektorej z diabolských praktík. Lebo čo z toho, keby si získal pre telo, ale svojej duši by si uškodil!?

Aliturgický deň. Liturgia vopred posvätených darov: menlivé časti z piatka 2. týždňa Veľkého pôstu a apoštolovi. Zdržanlivosť od mäsa (MM 20, 47)

SOBOTA 20. február

Druhá zádušná sobota. Prepodobný biskup Lev

Čítania: Hebr 3, 12 – 16, zač. 309; Mk 1, 35b – 44, zač. 6 (rad.); 1 Sol 4, 13 – 17, zač. 270; Jn 5, 24 – 30, zač. 16 (zosnulým)

Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to so zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej. (1 Sol 4, 13)

Denne sa modlíme: „A očakávam vzkriesenie mŕtvych a život budúceho veku.“ Nádej je mocnejšia než nenávisť, nebezpečenstvo, smútok, neistota, bolesť, ba dokonca než i smrť. Keď sa v zádušné soboty modlíme za zosnulých, tak nielenže v nádeji, ale určite aj pre samotné upevnenie tej našej osobnej nádeje, ktorá nás má (ako kotva) pevne zakotviť v Kristovi – pôvodcovi a zavŕšiteľovi všetkého. On je nádejou v čase súženia, viem, že môj Pán ma zachráni.

Liturgia: Každodenné antifóny. Tropár zo soboty, tropár zosnulým, *Sláva,* kondák zosnulým, *I teraz,* bohorodičník. Ostatné zo soboty a zosnulým. Panychída (HS: 160, 162; PZ: 115, 116; HP: 115, 117)

NEDEĽA 21. február

Druhá pôstna nedeľa. Prepodobný otec Timotej zo Symbolov

Čítania: Hebr 1, 10 – 2, 3, zač. 304; Mk 2, 1 – 12, zač. 7

Všetci sa divili, velebili Boha a hovorili: „Také niečo sme ešte nikdy nevideli.“ (Mk 2, 12b)

Vo svete moderných vymožeností sa človek dokáže s radosťou, ktorú prežíva, pochváliť cez internet aj s celým svetom. Pošle fotku, video či sms. Zvlášť vieme žasnúť nad uzdravením človeka z nejakej choroby. Čím je choroba závažnejšia, tým je i naše nadšenie z toho, že konečne pominula, väčšie. Možno práve tak prežívali ľudia z dnešného evanjelia zázračné uzdravenie ochrnutého. Myslím si, že drvivá väčšina bola ohromená z uzdravenia človeka, ktorého ku Kristovi namáhavo priniesli, ale od neho už odchádzal po svojich. Úžas, že? Otázkou je, či niekoho nadchlo to, že cez odpustenie hriechov Ježiš uzdravil aj jeho dušu. Alebo táto skutočnosť bola len nepodstatným doplnkom sprevádzajúcim davom očakávané uzdravenie chorého tela? Koľko ľudí nadchne to, že Kristus odpúšťa hriechy!? I keď môžeme cez sviatosť zmierenia získať vnútorné uzdravenie, dokážeme vyjaviť pred svetom nadšenie zo zázraku, aký sme mohli zažiť v Otcovom milosrdenstve? Dokážeme s nadšením hovoriť príbuzným a známym o svojej radosti z toho, že nám boli odpustené hriechy? Podávame druhým pomocnú ruku v ich problémoch tak, že ich nasmerujeme k tajomstvu, kde kajúcnik zažíva najkrajší zázrak: vzkriesenie svojej duše k životu s Kristom? V Roku milosrdenstva sa nám ponúka jedinečná príležitosť prejsť nielen symbolickou bránou a získať plnomocné odpustky, ale predovšetkým prejsť bránou prebodnutého Ježišovho srdca, zoblieť starého človeka spútaného hriechom a začať nový život v Kristovi. A netreba ani odkrývať

strechu či nechať sa spustiť na lane. Stačí sa len rozhodnúť využiť to, čo Boh všetkým ponúka. Nezostať ležať na lôžku hriechu, ale povstať silou Kristovho slova skrze kňaza pri rozhrešení.
Liturgia sv. Bazila Veľkého: Hlas 6. Tropár z hlasu, *Sláva,* kondák z triódy, *I teraz,* podľa predpisu. Ostatné z triódy. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Z teba, Milostiplná.* (HS: 149, 210; PZ: 103, 173; HP: 104, 171)

PONDELOK 22. február

Nájdenie úctyhodných ostatkov svätých mučeníkov v Eugeniu
Čítania: Gn 6, 9b – 22; Prís 8, 1 – 21
Modlite sa za tých, čo vás prenasledujú. (Mt 5, 44)
Ľahko sa nám modlí za najbližších, za priateľov alebo za vážne chorých. A čo s tými, ktorí nás akosi nemusia? I Ježiš mal takýchto neprajníkov. Ako sa zachoval? Modlil sa za nich. Najsilnejšie to cítiť na Golgote: „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia.“ Modli sa týmito slovami, ak cítiš nepriateľstvo, lebo modlitba odzbrojuje tých, ktorí zaslepení nenávisťou ani nevedia, čo robia.
Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: Ef 4, 25 – 32, zač. 227; Mt 5, 42 – 48, zač. 15 (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

UTOROK 23. február

Hieromučeník Polykarp
Čítania: Gn 7, 1 – 5; Prís 8, 32 – 9, 11
Dajte sa na cestu múdrosti! (Prísl 9, 6b)
Získané vedomosti a tituly nezaručujú múdrosť. Až skutočné životné postoje, charakter, vyžarovanie čností, znaky svätosti svedčia o múdrosti, ktorá človeka robí výnimočným. Veľkosť ducha sa nedá ukryť. Aj naša cirkev bola v časoch prenasledovania obdarená takýmito velikánmi, no nezabúdajme, že i my sa máme stať hrdinami živej viery pre ďalšie generácie.
Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: Flp 2, 12 – 16, zač. 241; Mt 10, 32 – 11, 1, zač. 38 (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA 24. február

Prvé a druhé nájdenie hlavy Jána Krstiteľa
Čítania: Gn 7, 6 – 9; Prís 9, 12 – 18; 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 11, 2 – 15, zač. 40
Kto má uši, nech počúva! (Mt 11, 15)
Počúvať Boha znamená nechať sa viesť jeho slovom. Žiť múdro. Herodes počúval hlas žiadostivosti, pýchy a moci a uchýlil sa k hlúpemu činu úkladnej vraždy Jána Krstiteľa. V dnešný sviatok si nanovo uvedomme, že i my máme hlavu na krku preto, aby sme ušami zachytili Božie výzvy a rozumom uvažovali, ako ich správne v praxi realizovať.
Liturgia: Aliturgický deň. Liturgia vopred posvätených darov: menlivé časti zo stredy 2. týždňa Veľkého pôstu a svätiteľovi. Zdržanlivosť od mäsa (MM 19, 48)

ŠTVRTOK 25. február

Arcibiskup Taras
Čítania: Gn 7, 11 – 8,3; Prís 10,1 – 22
... odložte aj vy všetko: hnev... (Kol 3, 8)
Čas pôstu je časom zriekania sa. Svätý Pavol ukazuje na aspekty života, ktorých by sme sa mali v tomto milostivom čase vzdať. Ak sa človek niečoho vzdáva, v podstate stráca. Lenže v tomto prípade vzdať sa a zanechať znamená získať oveľa viac, a predovšetkým lepšie. Byť opäť podľa obrazu toho, ktorý nás stvoril.
Liturgia: Aliturgický deň. Ak sa slávi Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: každodenné antifóny, menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov. Čítania: Kol 3, 4 – 11, zač. 257; Mt 7, 24 – 8, 4, zač. 24 (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

PIATOK 26. február

Biskup Porfyrios
Čítania: Gn 8, 4 – 21; Prís 10, 31 – 11, 12
Holubica sa vrátila k nemu k večeru a hľa, v zobáku mala čerstvú olivovú ratolesť. (Gn 8, 11)
Potopa znázorňovala vodu smrti i vodu znovuzrodenia. Pôst je časom zomierania, no na jeho konci je vzkriesenie. Olivovník v antickom svete symbolizoval mier, blahobyt a plodnosť. Je krásnym znakom dobre prežitého pôstu, keď v závere môžeme pocítiť pokoj, radosť, nový začiatok. Pôst nie je časom strnulým, neaktívnym, pochmúrnym, ale časom duchovnej plodnosti, ktorej ovocím je osobná *metanoia* – obrátenie.
Aliturgický deň. Liturgia vopred posvätených darov: menlivé časti z piatka 2. týždňa Veľkého pôstu a biskupovi. Zdržanlivosť od mäsa (MM 20, 48)

SOBOTA 27. február

Tretia zádušná sobota. Prepodobný vyznávač Prokop Dekapolita
Čítania: Hebr 10, 32 – 38a, zač. 325; Mk 2, 14 – 17, zač. 8 (rad.); 1Sol 4, 13 – 17, zač. 270; Jn 5, 24 – 30, zač. 8 (zosnulým)
... ale prešiel zo smrti do života. (Jn 5, 24)
Most má zmysel, keď spája dva brehy. Smrť je mostom medzi pozemským časom a večnosťou. Cez ten most budeme musieť raz prejsť. Lenže je rozdiel medzi mostom, ktorý má zabezpečenú oporu, a tým, ktorý ju nemá. Oporou je viera, nádej a láska k Bohu, ktorý nás na tej druhej strane očakáva.
Liturgia: Každodenné antifóny. Tropár zo soboty, tropár zosnulým, *Sláva,* kondák zosnulým, *I teraz,* bohorodičník. Ostatné zo soboty a zosnulým. Panychída (HS: 160, 162; PZ: 115, 116; HP: 115, 117)

NEDEĽA 28. február

Tretia pôstna nedeľa – Krížupoklonná
Čítania: Hebr 4, 14 – 5, 6, zač. 311; Mk 8, 34 – 9, 1, zač. 37
Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti. (Hebr 4, 16)
V túto nedeľu pri svätej liturgii spievame: „Tvojmu krížu klaniame sa, Vládca, a tvoje sväté vzkriesenie oslavujeme.“ Znak potupy a tej najkrutejšej smrti na Golgote v mnohých vyvolal rúhavé a výsmešné potriasanie hlavou. Človek sa rúha svojmu Bohu, vysmieva sa mu do ubolenej tváre. Tak ďaleko dokážu zájsť bytosti, ktoré síce majú rozum, ale všetka tá zloba akoby niekedy nemala konca. Výsledkom sú vojny, genocídy, vraždy... Nenávisť plodí len nenávisť. Kristus však cez kríž dáva svetu odpoveď na to, ako zastaviť tento bludný kolobeh. Volá zamyslieť sa a skloniť pred Pánom visiacom na kríži. To je jeho trón nekonečnej lásky a odpustenia. Z kríža dáva jasnú odpoveď, že každá nenávisť sa dá zastaviť odpustením. On sám to urobil. Odzbrojil nás najmocnejšou zbraňou proti zlu – láskou. A preto sme dnes pozvaní pri vstupe do chrámu ísť ku krížu a tam vykonať nielen vonkajší úkon poklony hlavou a pobozkať kríž, ale hlavne úkon srdca, úkon svojej úprimnej lásky a vďačnosti Spasiteľovi.
Liturgia sv. Bazila Veľkého: Hlas 7. Tropár z hlasu a krížu, *Sláva, I teraz,* kondák z triódy. Ostatné z triódy. Namiesto *Svätý Bože* sa spieva *Tvojmu krížu.* Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Z teba, Milostiplná.* (HS: 150, 211; PZ: 104, 174; HP: 105, 172)

Pavol Székely

detská Mozaika

Ahojte, deti! Ďalším skutkom telesného milosrdenstva je napojiť smädného. Nemusí to byť iba chudobný človek niekde ďaleko, ale napríklad aj tvoj starý otec, ktorý nemôže pre chorobu vstať z postele a potrebuje tvoje zdravé ruky a nohy. Možno aj teraz by si dal dobrý čaj alebo osviežujúcu malinovku.

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Putovanie kvapky vody H_2O

Voda na planéte je prepojená v prírodnom procese, ktorý sa nazýva vodný cyklus. Každá dažďová kvapka putuje. Padá na zem alebo do vody. Tretina vody z pevniny putuje do riek a mora. Zvyšok preniká do zeme. Keď sa istá časť vody vďaka teplu vyparí, stúpa k oblohe, kde vytvorí oblaky, tam sa para ochladí a znova sa vytvoria kvapky, ak sú dostatočne veľké, znova prší. Čo sa deje s vodou v zemi? Ak by sme sledovali našu kamarátku kvapku, určite nás privedie k podzemnej vode. Hladina podzemnej vody sa nazýva zásobáreň a voda v nej sa zhromažďuje niekoľko storočí. Najčastejšie ju využívame ako pitnú vodu. Pri zlom zaobchádzaní sa však medzi kvapky v podzemí aj v riekach môžu dostať nečistoty, ktoré treba odstrániť. Musí sa teda filtrovať, aby nám používanie takejto vody nespôsobilo nejakú chorobu. Pitná voda je hygienicky čistá a je určená na pitie a iné použitie u nás doma. Úžitková voda, ktorá sa vyznačuje menšou čistotou, sa používa v poľnohospodárstve a priemysle.

Pramene

Na Slovensku máme dostatok vody nielen v riekach, ale aj v množstve prameňov vyvierajúcich zo zeme. Chceš vedieť, koľko ich je? Vypočítaj príklad a dozvieš sa približné číslo. Prečo nie je presné? Lebo niektoré pramene zanikajú a iné zasa vznikajú.

(323 – 19). 2 + (451 + 93) + 348 = ???

Pre smädných

Aj keď nežijeme v púšti, môžeme svojich najbližších potešiť dúškom dobrej (a netradičnej) limonády. Môžeš si vybrať z našich receptov. Na niektoré však budeš musieť počkať až do leta. Nezabúdaj však na to, že polovicu pitného režimu má tvoriť obyčajná voda.

Mrkvovka: Potrebuješ 450 g mrkvy, 750 ml ananásového džúsu, 190 ml šťavy z citróna, v lete aj ľad. Mrkvu očisti, vlož do hrnca a zalej 0,5 l vody a od bodu varu ju var 30 minút. Potom vodu zlej, mrkvu najemno rozmixuj, pridaj polovicu džúsu, citrónovú šťavu a znova rozmixuj. Nalej do džbánu, dolej zvyšný džús a na chvíľu vlož do chladničky.

Citrónovka: 2 litre vody nalej do džbánu, rozmiešaj v nej 4 lyžice cukru, pridaj šťavu z dvoch citrónov a mätu (v zime môže byť aj sušená).

Zázvorovka: Nastrúhaný zázvor (150 g), 4 lyžice cukru, kôru z troch chemicky neošetrených citrónov a viazaničku mäty zalej 2 litrami horúcej vody, rozmiešaj v nej 4 lyžice cukru, pridaj šťavu z dvoch citrónov (môžeš aj kôru) a mätu. Nechaj vychladnúť a dolej studenú vodu. Na záver pridaj umytú a na mesiačiky pokrájanú limetku.

Uhorkovka: 1 uhorku nakrájaj na tenučké plátky a daj do džbánu. Pridaj 4 lyžice cukru a šťavu z jedného citróna. Zalej to neochutenou minerálkou. Môžeš pridať aj mätu.

Jahodovka: 3 šálky jahôd umy a rozmixuj, pridaj šťavu z 3 citrónov a bazový sirup alebo cukor. Prelej do džbánu a zrieď studenou vodou. Podávaj s plátkom jahody a mätou.

Malinovka: Umy asi 100 lístkov malín, daj spolu s 1 hrnčekom malín do litra vody a var 30 minút. Potom pridaj 1 kg cukru a var ďalších 10 minút. Potom pridaj 2 lyžice kyseliny citrónovej a povar ďalších 10 minút. Po vychladnutí zmes preceď a pri podávaní podľa chuti zrieď vodou alebo minerálkou.

Komiks – Príbehy poslušníka

Ak máš niečo na srdci, pošli nám do redakcie list (adresa: Redakcia časopisu Slovo, Hurbanistov 3, 080 01, Prešov) alebo nám napíš mejl (adresa: slovo@grkatpo.sk).

JUBILEÁ KŇAZOV

Mons. **Jozef Tóth**, titulárny kanonik, protojerej, na odpočinku v Košiciach – 23. február – 90 rokov života

Mnohaja lita, blahaja lita!

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Poukázanie 2 % dane na potreby spolku

Milí naši priaznivci, prosíme vás, aby ste využili možnosť poukázať 2 % zo zaplatenej dane na Spolok sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach. Spolok je občianskym združením. Adresa je Hollého 4, 071 01 Michalovce a IČO je 17078024. Podrobnejšie informácie sú na www.sscm.sk/kontakt. Vopred vám ďakujeme.

Aktualizácia členstva a členské

Prosíme všetkých kňazov vo farnostiach a spolkových dôverníkov, aby nám uhradili členský poplatok päť eur za člena za celú farnosť a poslali aktualizované zoznamy členov do ústredia spolku v Michalovciach.

výbor spolku

KOINONIA SV. JÁN KRSTITEĽ

- **Biblické katechézy**

18.02. (štvrtok) SPŠ drevárska v Prešove, Bardejovská 24 (18.00 h), spoločenská miestnosť

- **Nedeľná svätá liturgia s Koinoniou Ján Krstiteľ**

21.02. (nedeľa) Ľubotice, cerkev (10.00 h)

- **Svätá liturgia s modlitbami za uzdravenie**

27.02. (sobota) Staškovce, cerkev (17.00 h)

BLAHOŽELÁME

Ľuba Suchaničová, verná manželka, dlhoročná kurátorka a cerkovníčka v Merníku, oslávi 19. februára 50 rokov života. Preto teraz prosíme za teba: „Nech ti Pán dá, za čím tvoje srdce túži, a nech vyplní každý tvoj zámer.“ (Ž 20, 5)

s vďakou manžel Pavol s rodinou a otec Martin s celou farnosťou

SPOMIENKA

15. februára si pripomenieme 25. výročie úmrtia **Juraja Hermanovského** z Vlače. S úctou a láskou na neho v modlitbách spomína manželka, syn kňaz, dvaja synovia s rodinami, celá rodina Andrejovcov a brat Michal s rodinou. Pane, daj mu pokojné odpočívanie a večnú slávu.

OZNAMY

Víkend v Narnii

Bratia redemptoristi srdečne pozývajú na *Víkendy v Narnii* – duchovné *víkendovky* nielen pre mladých. Počas nich budeme skrze slávne dielo C. S. Lewisa *Kroniky Narnie* objavovať Božie pravdy o svete, o sebe, o iných. Záujemcovia sa môžu prihlásiť písomne na adrese: Masarykova 35, 071 01 Michalovce alebo mejlom na adrese: micssr@misionar.sk, prípadne telefónnom čísle: 0911 073 073. Cena za víkend je pre pracujúcich 26 eur a pre študentov 20 eur.

Pozvánka na seminár *Ježišova smrť v Jánovom evanjeliu*

Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta vás 23. – 24. februára pozýva na seminár *Ježišova smrť v Jánovom evanjeliu: Vybrané témy z Jánovho evanjelia, kapitoly 18 a 19*. Séria prednášok ponúka detailnejší pohľad do pašiových textov Jánovho evanjelia ako podnet na prežívanie pôstu. Prednáša Juraj Feník.

Bližšie informácie: rlapko@gmail.com a možnosť prihlásenia:csbbske@gmail.com do 16.02.2016. www.biblia.rimkat.sk, www.augustineum.sk

Duchovné cvičenia *Kruciáty oslobodenia človeka*

4. – 6. marca sa uskutočnia duchovné cvičenia *Kruciáty oslobodenia človeka* (KOČ) vo farnosti Smižany – rekolekčný dom otcov palotínov.

Téma duchovných cvičení je *Milosrdenstvo v Duchu Svätom*. Prihlasovať sa môžete do 28. februára. Kontakt: Margita Kočišová, tel: 0944/54 60 14 alebo mejl: margitakocisova@gmail.com. Informácie: www.kruciata.sk.

Seminár *Zbav nás zlého*

Pozývame vás na seminár s exorcistom otcom Jozefom Marettom.

Termín: 11. marec – 13. marec 2016

Miesto konania: Hotel Javorná, Drienica (okr. Sabinov)

Na seminár sa možno zaregistrovať elektronicky, resp. do naplnenia kapacity. Po vyplnení treba vyplnenú prihlášku poslať poštou alebo podpísanú oskenovať a poslať mejlom.

Bližšie informácie: Erik Zbiňovský, Grešova 2, 080 01 Prešov, telefón: 0905 635 380, 0907 932 400, mejl: zksilurus@gmail.com

Dôležité: Vaša registrácia bude platná, len ak po zaregistrovaní uhradíte aj poplatok za seminár vo výške 69 eur za osobu. V cene je zahrnuté ubytovanie hotelového typu a plná penzia. Počet prihlásených je obmedzený kapacitou zariadenia. Pri oneskorenom príchode alebo skoršom odchode sa peniaze nevracajú. V prípade neúčasti si treba zabezpečiť za seba náhradu, inak vám nebude vrátená platba za seminár.

Prihlášky sa evidujú do naplnenia kapacity zariadenia.

Duchovná obnova vo Svätej zemi

25. apríla – 2. mája sa uskutoční duchovná obnova vo Svätej zemi s exorcistom otcom Jozefom Marettom. Sprievodcom zájazdu bude otec Miroslav Labač. Cena: 670 eur. Duchovný program je spojený s každodennou svätou omšou a prednáškami otca Jozefa Marettu. Viac informácií a možnosť prihlásenia: Miriam Kuzárová, miriam@aletea.sk, 0903 533 584

INZERCIA

Umelecká maľba chrámov, obnova fasád a reštaurovanie, pokrývanie striech a veží. Ponúkame zľavu, stopercentnú kvalitu a dlhoročnú záruku. Kontakt: 035/659 31 39, 0905 389 162, www.reart.eu.

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@stonline.sk

Elektrické pohony zvonov: lineárny a elektromagnetický pohon, diaľkové ovládania zvonov, oprava starých systémov. Tel.: 057/442 18 28; 0907 268 344

CENNÍK INZERCIE

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá.

Meno zvýrazňujeme zadarmo.

Blahoželanie kňazovi k okrúhlemu jubileu (od 40 rokov života a od 20 rokov kňazstva) do 200 znakov je za dobrovoľný príspevok.

Firemná inzercia: znak (vrátane medzier): 3 centy a fotografia alebo rámček 3 eurá.

Bližšie informácie: 051/ 773 14 81

Viac na: http://casopisslovo.sk/redakcia/

PRÁVNA PORADŇA

Na mojej záhradke si sused od vedľa postavil unimobunku a nechce ju odpratať. Čo mám robiť?

Odporúčam vám navštíviť niektorú z advokátskych kancelárií, v ktorej vám advokát zabezpečí právnu dokumentáciu súvisiacu s danou problematikou. Určite by som odporučil zaslať výzvu spolu s kópiou listu vlastníctva, katastrálnou mapou a fotkou unimobunky susedovi v doporučenej zásielku s doručenkou, v ktorej ho vyzvete na dobrovoľné odstránenie stavby, pričom súčasne podajte podnet na mesto/obec. Ak sa vám nepodarí s dotyčnou osobu dosiahnuť vzájomnú dohodu, máte právo domáhať sa odstránenia unimobunky z vášho pozemku prostredníctvom súdu.

Parkoval som na nechránenom parkovisku. Niekto mi poškodil auto, čo mám teraz robiť?

V prvom rade vám odporúčam navštíviť niektorú z advokátskych kancelárií, v ktorej vám advokát zabezpečí právnu dokumentáciu súvisiacu s danou problematikou. Určite by som odporučil kontaktovať poisťovňu, s ktorou máte uzavreté PZP/ havarijné poistenie, a počkal by som na ukončenie likvidácie poistnej udalosti, pričom na základe jej výsledkov by som zvažoval následný postup. Taktiež vám odporúčam podať podnet na políciu.

SLAMKA ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

JUDr. Pavol Vargaeštok, partner
Advokátska kancelária SLAMKA & Partners, s. r. o.

TV LUX

15.02. (pondelok) 11.10 Gréckokatolícky magazín (GkM) R 23.15 Pápež František v Mexiku – stretnutie s rodinami v meste Tuxtla Gutierréz P

16.02. (utorok) 12.55 Moja misia: Padre Alegría 20.50 **Gréckokatolícky magazín**

17.02. (streda) 09.50 Pápež František v Mexiku – stretnutie Františka s mladými v meste Morelia P 16.30 Viera v Rusku: Oleg Senin, kázeň v tme – pracoval ako vodca tajnej protisovietskej skupiny, za čo sa dostal do koncentračného tábora, kde prišiel o zrak, no naučil sa pozerať na svet očami viery 18.30 Pápež František v Mexiku – návšteva väznice v meste Ciudad Juaréz P 20.10 Prehľad kresťanských periodík (PKP)

18.02. (štvrtok) 09.10 Animované biblické príbehy Nového zákona P 11.50 PKP R 12.55 GkM R

19.02. (piatok) 04.00 **GkM** R 17.30 Nádherný plán: Chiara Luce Badanová – dokument o dievčati plnom života, nabité elánom a túžbou po veľkom ideáli, no smrteľná choroba otáča kormidlo jej života a odhaľuje nový, ešte krajší plán, ktorý má Boh s ňou P 22.55 GkM R

20.02. (sobota) 08.50 Biblické príbehy P 11.20 PKP R 18.00 **GkM** R

21.02. (nedeľa) 08.30 Klbko o sviatostiach – relácia pre deti P

22.02. (pondelok) 11.10 **GkM** R 16.25 Vatikánsky magazín P

23.02. (utorok) 12.55 Putovanie za šťastím – dokument o kňazovi Martinovi Cingelovi, ktorý pracuje na misii v Keni 20.50 **Gréckokatolícky magazín**

24.02. (streda) 16.30 Viera v Rusku: Doktor Haas, svätý lekár z Moskvy – dokument o mladom nemeckom doktorovi a katolíkovi Friedrichovi Josephovi Haasovi, ktorý si získal slávu, úctu a peniaze. Keď ho vymenovali za hlavného doktora moskovských väzníc, obetoval svoj život väzňom a uľahčoval im ich trápenie 20.10 Prehľad kresťanských periodík (PKP)

25.02. (štvrtok) 09.10 Animované biblické príbehy Nového zákona P 11.50 PKP R 12.55 GkM R 16.55 Moja misia: Podnikateľ s dušami – dokument o farárovi Mariánovi Kuffovi

26.02. (piatok) 04.00 **GkM** R 17.00 Stojí to za to! Svedectvo manželov Ferancovcov 22.55 **GkM** R

27.02. (sobota) 08.50 Biblické príbehy – krátke príbehy pre deti P 11.20 **PKP** R 14.25 PKP R 18.00 **GkM** R 20.25 Biblia: Dávid – film P 12 (1)

28.02. (nedeľa) 20.25 Duchovná poradňa – náboženský program P

29.02. (pondelok) 11.10 **GkM** R

TV NOE

15.02. (pondelok) 06.45 Poselství svatých: Terezie z Lisieux 17.15 Papež František v Mexiku – svätá omša s domorodými komunitami

16.02. (utorok) 08.00 Pod lampou – diskusná relácia Štefana Hríba 17.00 Papež František v Mexiku – svätá omša s rehoľníkmi a bohoslovcami z Morelie 21.25 **Řeckokatolícky magazín (ŘkM)**

17.02. (streda) 08.05 Outdoor Films s Rastislavem Hatiarem a Jurajem Prágerem: Slepá dôvera – dokument o dvoch slovenských horolezcoch, jeden je slepý a druhý je filmár (46) 10.00 Papež František v Mexiku – stretnutie Františka s mládežou na štadióne v Morelii 12.50 Stíny na kolébce – dokument o pastoračnom pôsobení jednej rodiny v Rwande

18.02. (štvrtok) 11.30 **ŘkM** R 12.05 Papež František v Mexiku – svätá omša v Ciudad Juárez 15.30 Papež František v Mexiku – záverečný ceremoniál na letisku v Ciudad Juárez

19.02. (piatok) 18.05 Putování po evropských klášterech: Trapistický klášter v Orval – dokumentárny cyklus o kláštornom živote v Európe

20.02. (sobota) 06.20 Pastýř na člunu – misie na ostrove Papua Nová Guinea 06.50 **ŘkM** R 18.30 Animované biblické příběhy: Narodil se Král – známy biblický príbeh

22. 02. (pondelok) 08.00 V pohorách po horách Sokolie: Malá Fatra – cestopisný seriál po horách 13.30 Bol som mimo – diskusia s ľuďmi, ktorí našli cestu zo závislostí k novému životu 14.30 Bratr Prem Bhai – jeden z prvých misionárov v Indii

23. 02. (utorok) 10.50 Misie slovenských salesiánů v Belgii – slovenský dokument o práci slovenských saleziánov a ich pomoci utečencom v rokoch 1950 – 1989 21.05 **Řeckokatolický magazín**

Stasi Eldredgeová: *Stať sa sebou*

V minulom roku prišla na trh zaujímavá kniha autorky bestselleru *Očarujúca*. Aj táto vás chytí za srdce (zvlášť ženy) a určite ju dočítate do konca. No môže byť aj povzbudením pre mužov, ktorí majú chuť nazrieť do ženského sveta a nasadiť si aspoň na chvíľu okuliare, cez ktoré sa dívame na tento svet. Spolu so Stasi môžete hľadať odpovede na otázky, či sa môžete zmeniť, aký je váš vzťah k vašej matke, prečo potrebujeme jedna druhú, ako objavovať vlastné túžby aj to, ako sa stať ženami viery a chvály. Krok po kroku vám bude cez svoje osobné svedectvá a Božie slovo vlievať odvahu znova začať. S Kristom. (Dada Kolesárová)

Most špiónov

Spielbergov film, inšpirovaný skutočnými udalosťami z obdobia studenej vojny, sa začína v roku 1957, keď FBI zatkne Rudolfa Abela, sovietskeho špióna žijúceho v New Yorku. Americká vláda osloví Jamesa Donovana (Tom Hanks), aby sa chytil Abelovej obhajoby. Ten sa ho cez počiatočné obavy rozhodne zastupovať. Pred súdom prednesie vášnivú obhajobu a ochráni ho pred trestom smrti. O tri roky neskôr je nad sovietskym vzdušným priestorom zostrelené americké prieskumné lietadlo a pilot Francis Powers je zajatý a odsúdený na desať rokov väzenia. CIA sa obáva, že Powers bude krutými výsluchmi prinútený k odhaleniu tajných informácií. Osloví preto Donovana, aby dohodol vzájomnú výmenu. (Michal Pavlišinovič)

Viera v Rusku: *Doktor Haas, svätý lekár z Moskvy*

Možno vás zaujme dokument o nemeckom lekárovi a katolíkovi Friedrichovi Josephovi Haasovi (1780), ktorý ako 26-ročný odišiel do Ruska. Keď ho vymenovali za lekára moskovských väzníc, obetoval svoj život väzňom a uľahčoval im ich trápenie. Predal celý svoj majetok a postavil nemocnice pre väzňov. Staral sa o rodiny odsúdencov deportovaných na Sibír, zriadil školu pre deti väzňov, tlačil a rozširoval Sväté písmo. Celý život ostal verný katolíckej viere, no prechovával hlbokú úctu aj voči pravoslávnej viere ruského ľudu. Pre jeho filantropiu ho volali *svätý lekár z Moskvy*. V úcte ho mali aj katolíci, aj pravoslávni. Dokument si môžete pozrieť na TV LUX 24. februára o 16.30 h. (Dada Kolesárová)

Strahan: *Feel the night*

Tri roky od vydania prvého plnohodnotného albumu s názvom *Posters* nás folkový gitarista z Nového Zélandu prekvapuje svojou večerne ladenou dvadsaťminútovou jednohubkou. Niekto by povedal, dvadsať minút, to je naozaj málo, ale tento päťskladbový nosič, páni, to je *šmak*! *Feel the night* je presiaknuté akustickou gitarou a hymnickými vokálmi. Tri akordy a texty o Pravde. Chtiac-nechtiac to v človeku vyvoláva neuhasiteľnú túžbu po Božej prítomnosti. Len tak dobrodružne vykročiť naproti noci, sadnúť do auta so zarosenými sklami a vydať sa do hmlistého lesa hľadajúc Boha, v šume jemného vánku. Refrén úvodnej skladby s názvom *Feel the night* (Cítiť noc), podľa ktorej je pomenované celé dielo, hovorí za všetko. (christ-net.sk)

24.02. (streda) **22.20** Guyanská Diana – dokument z misijných oblastí najchudobnejšieho pobrežného štátu Južnej Ameriky

25.02. (štvrtok) **08.00** **ŘkM** R **09.50** Dokonalé rozpouštědlo – rozprávanie kňaza Jána o jeho vyslobodení zo závislosti

26.02. (piatok) **10.00** Na hranicích pekla – dokument o situácii a prenasledovaní kresťanov na území Iraku **11.20** Sestra Sára – dokument o mučeníčke sestre Sáre Salkaházivej **13.20** Misionári chudých – o aktivitách misionárov na Jamajke

27.02. (sobota) **16.00** **ŘkM** R

28.02. (nedeľa) **06.25** Kalvária Nitrianské Pravno – dokument o unikátnom súbore 27 sakrálnych stavieb v štýle neogotiky **09.45** **ŘkM** R

LUMEN

15.02. (pondelok) **08.30** Rozhovor týždňa: Aktivity Čechov v Slovenskej katolíckej misii v Bruseli **20.00** Študenské šapitó: *Pokec* nad notovou osnovou; hosť: speváčka Kristína

16.02. (utorok) **16.30** Duchovný obzor: Význam Božieho slova v liturgii, úloha lektorov; hostia: Štefan Fábry a Peter Staroštík

17.02. (streda) **11.10** Aktivity Komunity sv. Egídia v Bratislave – rozhovor s Katarínou Potankovou **20.00** Fujarôčka moja: Folklórny súbor Rozmarija z Prešova

20.02. (sobota) **15.15** Literárna kaviareň: Katarína Džunková – Palica brata a palica slnka

21.02. (nedeľa) **06.05** Modlitba prvej hodinky **13.00** Rozhlasová hra: Kvet z nebeskej záhrady **20.30** Karmel: Devín – staroslávna metropola Slovákov – zábery zo stretnutia pri príležitosti jubilejného roka 2015 osláv narodenia a úmrtia sv. Metoda

22.02. (pondelok) **08.30** Pozdravujeme vás, krajania: Etnologické výskumy na Dolnej zemi – zaostrené na regióny Banát, Báčka a Srem; hosť profesor Jaroslav Čukan **20.00** Študentské šapitó: *Živá knižnica* – predstavenie projektu

23.02. (utorok) **16.30** Duchovný obzor: *Studia Biblica Slovacca* – predstavenie časopisu

27.02. (sobota) **18.00** Emauzy – **gréckokatolícka svätá liturgia z Prešova**

28.02. (nedeľa) **06.05** Modlitba prvej hodinky **13.00** Rozhlasová hra: *Sestry* **15.30** Svetlo nádeje: Radosť a lásku rozdávaj – rozprávanie 83-ročnej pani Ireny Rybárovej, ktorá maľuje obrazy pre potešenie iných **20.30** Karmel: Kresťanskí migranti na Slovensku

29.02. (pondelok) **08.30** Pozdravujeme vás, krajania: Slovenka v Austrálii; hosť Katarína Potanková **20.00** Študenské šapitó: *Upside* – predstavenie nízkoprahového centra pre mladých; hosť: Marek Madro

RTVS

DVOJKA

14.02. (nedeľa) **10.00** Evanjelické služby Božie z kostola v Ostrej Lúke **13.36** Orientácie P **19.54** Slovo **00.40** Slovo R

16.02. (utorok) **09.05** Svetový skautský *Moot Mexico 2000* – dokument o svetovom stretnutí skautov v Mexiku

19.02. (piatok) **12.35** Orientácie R

21.02. (nedeľa) **19.50** Slovo **01.10** Slovo R

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

21.02. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Dómu sv. Alžbety v Košiciach

28.02. (nedeľa) **09.05** Evanjelické služby Božie zo Štrby

RÁDIO SLOVENSKO

Nedeľa **08.00** Hosť nedeľného rána **10.05** Encyklopédia spravodlivých **23.05** Opri sa o mňa. Náboženská relácia o hľadaní viery

RÁDIO REGINA

Pondelok **17.05** Viera v živote

Utorok **20.00** Duchovné horizonty R

Sobota **05.00** Ekuména vo svete **18.15** Ekuména vo svete R

Nedeľa **05.00** Spravodajstvo Rádia Vatikán **07.41** Z duše **17.05** Duchovné horizonty **18.15** Spravodajstvo Rádia Vatikán R

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa Nedeľa **07.00** Krajina dušeZmena programu vyhradená

Zmena programu vyhradená.

RELAX

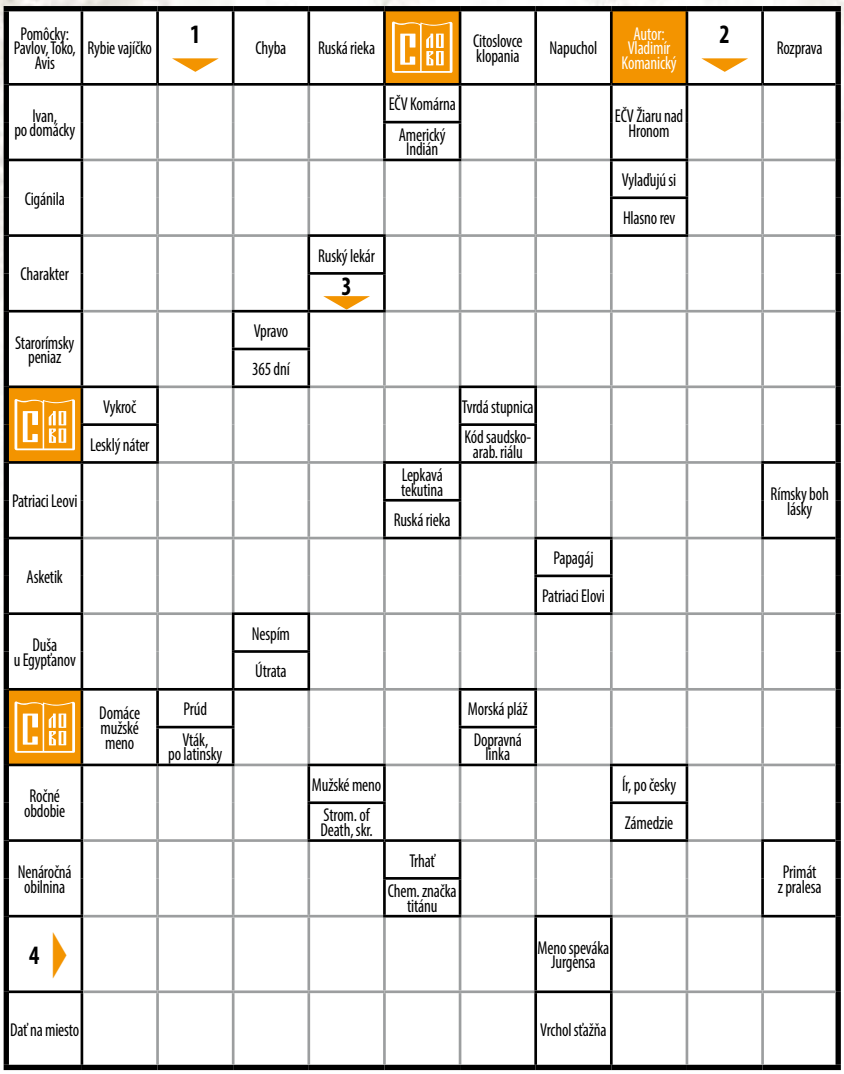

GRÉCKOKATOLÍCKY .MAGAZÍN. www.grkat.tv

F N A R CH A A K V A S Š P L A T E
H I R I R I K E A O CH O C O T Y T
B N L C Á O Á T T CH L S D U Š A V
Z A D A M I R A E E Ľ I L O L U A
K J L N T A Ú I V O N I Č I M R K
P S A A M E R A K I P T Z M S A U
I T O E D H L T D Á A M I Ó L T Z
A A N E R B Ó I N C A N O T D O A
T T N K A B Á T S N E M O A A L T
O Í A R E I V R E T I N M C B E Í
K V P R O R O K O V A A A A E S V
H Y T Á N A K E D N S O K O L Ť A
K O S T O L N Í K K A C I N A T S

Legenda: AKUZATÍV, ALBA, ARCHA, ATÓM, ATRAMENT, ÁRON, BALADA, CENA, CMAR, DAMASK, DEKANÁTY, DUŠA, EDEN, ENTITA, FILATELISTA, HRIECH, CHRÁM, KABÁT, KAIN, KALICH, KOMNATA, KOSTOLNÍK, KVAS, KVET, LIST, OCOT, OKTÓBER, OTLAK, PIATOK, PLAT, POLEVA, PRORÓK, RATOLESŤ, SNEM, SODOMA, SOKOL, STANICA, STATÍV, SVET, TALIZMAN, TULIPÁN, VIANOCE, VIERA, VOLIČ

Tajničku osemsmerovky tvorí 28 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky

Správne riešenia z čísla 2: *Krížovka:* Cirkev má byť svedkom milosrdenstva. *Osemsmerovka:* Rodiny svedčia o primáte Božej milosti.

Výherca: Marcel Papcún z Prešova

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Automatizácia chrámových zvonov

Používame najspoľahlivejšiu technológiu zvonenia, ktorá spočíva v bezkontaktnom snímaní polohy zvonu s motorickým pohonom riadeným mikroprocesorom. Osvedčená novinka! Pohon pomocou lineárneho motora nemá žiadne fyzické spojenie so zvonom, chod zvonu bez vibrácií, maximálne priblíženie ručnému zvoneniu. Realizujeme kompletnú rekonštrukciu pôvodného zavesenia a uchytenia zvonov, ako aj elektrických pohonov. V roku 2012 sme elektrifikovali približne 150 zvonov.

Digitálne zvony s hodinovým odbíjaním

Ojedinelé riešenie, pri ktorom odpadá finančne náročné použitie liatych zvonov alebo nákladné rekonštrukcie zvonových zariadení. Systém obsahuje štyri zvony, hodinové odbíjanie, denný automat, pohrebnú automatiku, zvonkohry (napr. Tichá noc, svadobný pochod...).

Vežové hodiny

Ponúkame nový patentovaný vežový stroj riadený DCF signálom, pre číselníky do priemeru troch metrov vyrobených laserovou technológiou za bezkonkurenčné ceny spolu s odbíjaním.

Odlievanie zvonov

Odlievame nové zvony do hmotnosti 1 000 kg a gongy pre hodinové odbíjanie. Konečný zvon má rýdzo čistý presný tón s vysokou povrchovou kvalitou vďaka dvestoročnej technológii.

Ozvučenie kostolov

Ponúkame dodanie a montáž prestížnej zvukovej aparatúry, kde zosilňovač obsahuje eliminátor spätnej väzby spolu s 21-pásmovým grafickým ekvalizérom a parametrickým korektorom v celom zvukovom pásme s reguláciou 20 až 0 dB. Každý vstup má samostatné nastavenie citlivosti, basov, výšok, 100 Hz filtra a fantómového napájania. Vďaka týmto parametrom je docielené najvernejšie ozvučenie chrámu.

Osvetlenie chrámov a kompletná elektrifikácia chrámu

Ponúkame a montujeme úsporné LED a metal-halogenidové svietidlá, ktoré nahrádzajú klasické halogénové 150, 300, 500, 1000 W reflektory s úsporou až 80 % energie.

Zváranie zvonov

Zvárame prasknuté zvony akejkoľvek veľkosti a hmotnosti.

Kúrenie do chrámu – tepelné žiariče, lavicové kúrenie

Ponúkame osvedčené kúrenie do chrámu tepelnými infražiaričmi nemeckej výroby, ktoré neohrievajú vzduch, ale priestor pred nimi s okamžitým teplom zabraňujúcim tvorbe plesní a baktérií. Ponúkame aj lavicové kúrenie.

Svetelná tabuľa

Komunikácia s veriacimi na úrovni 21. storočia – slúži na zobrazenie piesní, veršov, žalmov uložených na SD karte, komunikácia tabule s obslužným zariadením je bezdrôtová. Rozmer svetelnej tabule 1 100 mm x 1 200 mm.

Patent

Od 13. júla 2000 sme držitelia patentu na elektronický regulátor zvonov, ktorý je zapísaný do registra podľa § 11 ods. 1 zákona č. 478/1992 Zb. ako úžitkový vzor č. 2675.

Osvedčenie a typová skúška

Ako jediná firma na Slovensku sme držitelia osvedčenia vydaného Technickou inšpekciou Banská Bystrica na elektrifikáciu, automatizáciu a výrobu vešiaka (konštrukcie) zvona do hmotnosti 6 000 kg.

K vežovým hodinám ponúkame zadarmo diaľkové ovládanie zvonov.

Samozrejmosťou je záruka 3 roky a 6 rokov na vykonané práce.
Elmont Albín IVÁK • Stredná Roveň 1267/10 • 034 84 Liptovské Sliače
Ing. Patrik IVÁK – 0905 518 786 • Ing. Bystrík IVÁK – 0905 941 321
www.ivakzvony.sk

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
21.02. **Katedra svätého Petra** (10.00 h)
28.02. **Púť Koinonie Ján Krstiteľ** (10.00 h)
04. – 13.03. **Ikonopisecký kurz** (10.00 h)
05.03. **Fatimská sobota** (10.00 h)

Michalovce, Bazilika Zoslania Svätého Ducha, redemptoristi.nfo.sk, 056/642 21 67
25.02. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828, 0911 811 272, 0904 738 330, 0911 912 643
05.03. **Fatimská sobota** (10.30 h)
06.03. **Malá púť** (09.00 h)

SIGORD

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904 604 435
Modlitebná SMS linka: 0904 738 649
28.04. – 01.05. **Kurz prípravy na manželstvo.** Viac sa o kurze môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk. Príspevok je 60 eur za osobu.

BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk gmcbarka.sk, 057/449 02 90
19. – 21.02. **Evanjelizácia v Božej moci.** (Peter Lipták & otec Slavomír Palfi)
26. – 28.02. **AŠAD**
04. – 06.03. **Víkend v Bárke.**
11. – 13.03. **AŠAD**
18. – 20.03. **Kvetný víkend v Bárke a stretnutie s otcom arcibiskupom v Prešove.** Duchovno-formačný pobytový víkend

GMPC PREŠOV

Prešov, Hurbanistov 3, gmpc@grkatpo.sk, gmpc.grkatpo.sk, koordinátor mladých: Pavol Fečkanin: pavol.feckanin@gmail.com
Pondelok **17.30 Študentský zbor** (Šarišanka, Hurbanistov 3) **20.00 Svätá liturgia** (internát, Ul. 17. novembra)
Utorok **15.50 Študentský ruženec 16.30 Svätá liturgia** (Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa) **17.45 Stretnutie pri čaji / Príprava na SDM 2016** (Šarišanka, Hurbanistov 3)
Streda **17.45 Modlitbový večer** (GTF PU)
Štvrtok **15.00 Študentské *stretko* pre stredoškolákov** (Šarišanka, Hurbanistov 3)
16.02. ***Toustoparty* – otvorenie letného semestra v GMPC** (17.45 h)
23.02. ***Znaky a znamenia;* pozor, čo nosíš na sebe** – katechéza otca Jozefa Marettu, beseda, Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa (16.30 h)

UNIPAS KOŠICE

Košice, Moyzesova 9 (budova Minerva), mraz.martin@grkatke.sk, unipas.grkatke.sk
Pondelok **19.30** Liturgia na niektorom z vysokoškolských internátov
Utorok – Štvrtok **10.00 – 12.00** a **13.00 – 16.00** Stretnutia, osobné rozhovory a konzultácie
Utorok **19.30** Liturgia na niektorom z vysokoškolských internátov
Streda **17.00** Liturgia pre vysokoškolákov (Katedrálny chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky); **18.30** Stretnutie/Beseda (Minerva/GKFÚ KE-Staré Mesto)
17.02. **Pôst – cesta domov** (18.30)
24.02. **Budete ako Boh** (18.30)

CENACOLO

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com
Štvrtok **17.25 Ruženec za závislých** v Chráme Božej múdrosti vo Svidníku
17.02. **Adorácia a svätá liturgia** v Chráme Povýšenia svätého Kríža v Prešove-Sekčove (17.00 h)

ČIČAVA

GKFC, Čičava, centrumpreromov@gmail.com, centrumpreromov.sk, kapelaf6.sk, 0915 951 081
13.02. **Biblická škola Timotheos**, GFC pri cintoríne, Soľ (08.00 – 13.00 h)
13.02. **Chvály SpAP s kapelou F6**, GFC pri cintoríne, Soľ (18.00 – 20.00 h)